

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ปรากฏการณ์การศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู
ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ในบทนี้เป็นการสรุปวัตถุประสงค์
ของการวิจัย สมมติฐานของการวิจัย วิธีดำเนินการวิจัย สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล
และข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อสำรวจปรากฏการณ์การศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู
สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา
2. เพื่อเปรียบเทียบปรากฏการณ์ศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติตามความ
ต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ที่มี
อายุ วุฒิการศึกษา สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูง วิชาเอก - โท ที่จบการศึกษา
ประสบการณ์ในการทำงาน ตำแหน่งทางวิชาการ คณะวิชาที่สอน ประสบการณ์นอกสถาบัน
ภาระงาน งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอน และนิเทศการสอน การทูลงานหรือ
ประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ ภูมิลาเนาเดิม และความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควร
ปรับปรุงหรือส่งเสริม
3. เพื่อเปรียบเทียบปรากฏการณ์ศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัย
ครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา
หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน
4. เพื่อศึกษาหาความสัมพันธ์ระหว่างปรากฏการณ์การศึกษาตามความต้องการ
ของอาจารย์วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ในระดับ
ภาคและระดับชาติ

สมมติฐานในการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการศึกษิตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสททวิทยาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสททวิทยาลัยศรีอยุธยา แตกต่างกัน
2. ประสิทธิภาพการศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสททวิทยาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสททวิทยาลัยศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัยได้แก่อาจารย์วิทยาลัยครูสททวิทยาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสททวิทยาลัยศรีอยุธยา โดยมีวิทยาลัยครูทั้งหมด 11 วิทยาลัยครู และใช้วิธีสุ่มตัวอย่างตามระดับชั้น (Stratified Random Sampling) ได้อาจารย์สททวิทยาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ 298 คน อาจารย์สททวิทยาลัยศรีอยุธยา 186 คน รวมประชากรทั้งสิ้น 514 คน แจกแบบสำรวจไป 514 ฉบับ ได้รับคืนมาและมีความสมบูรณ์นำมาใช้ในการวิจัย 484 ชุด คิดเป็นร้อยละ 94.16

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามประสิทธิภาพการศึกษิตามความต้องการ 6 ลักษณะที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นแบ่งออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 สำรวจสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบ เป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice)

ตอนที่ 2 สำรวจประสิทธิภาพการศึกษิตามความต้องการของผู้ตอบเป็นแบบสอบถามชนิดเลือกตอบ (Multiple Choice)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยส่งแบบสอบถามและเก็บคืนด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ใช้การแจกแจงความถี่ หากการร้อยละ ประกอบคำบรรยาย ทั้งนี้การร้อยละใช้จุดทศนิยม 1 ตัว

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับประสิทธิภาพการศึกษิตามความต้องการของผู้ตอบซึ่งแยกเป็นระดับภาคและระดับชาติ ใน 6 ลักษณะ ลักษณะ 6 ด้าน คือ จุดมุ่งหมายการศึกษา หลักสูตร ผู้สอน ผู้เรียน โรงเรียน และกระบวนการเรียนการสอน โดยการแจกแจงความถี่หากการร้อยละ แล้วนำเสนอใน

รูปตารางประกอบคำบรรยายใช้จุดศนิยม 2 ตำแหน่ง

ตอนที่ 3 วิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้ตอบโดยวิเคราะห์ดังนี้

3.1 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้ตอบจำแนกตามตัวแปรอิสระ ในระดับภาคและระดับชาติ

3.2 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้ตอบ จำแนกตามลัทธิในแต่ละด้าน ในระดับภาคและระดับชาติ

3.3 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้ตอบ ตามลัทธิปรัชญาการศึกษา 6 ลัทธิ ระหว่างระดับภาคและระดับชาติ

3.4 เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของผู้ตอบในแต่ละด้านระหว่างระดับภาคกับระดับชาติตามลัทธิปรัชญาการศึกษา 6 ลัทธิ

การวิเคราะห์ข้อมูลในตอนที่ 3 เสนอเป็นตารางประกอบคำบรรยายและใช้จุดศนิยม 2 ตำแหน่ง

ตอนที่ 4 วิเคราะห์หาความสัมพันธ์ของปรัชญาการศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติตามความต้องการของผู้ตอบ แล้วนำเสนอในรูปตารางประกอบคำบรรยายใช้จุดศนิยม 3 ตำแหน่ง

สรุปผลการวิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลที่เกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ จำนวน 298 คน และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา จำนวน 186 คน สรุปได้ดังนี้

1.1 อายุ อาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 - 50 ปี รองลงมาคือมีอายุ 50 ปีขึ้นไป และอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยศรีอยุธยาส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 40 - 50 ปี รองลงมาคือ มีอายุระหว่าง 30 - 40 ปี

1.2 วุฒิการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีวุฒิการศึกษาในระดับปริญญาโท รองลงมาคือมีวุฒิการศึกษาในระดับ

ปริญญาคตรี

- 1.3 สถานศึกษาที่สำเร็จ อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาภายในประเทศ
- 1.4 วิชาเอก - โทที่สำเร็จการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่สำเร็จวิชาเอก-โท ทางการศึกษา
- 1.5 ประสบการณ์ในการทำงาน อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป รองลงมาคือ มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 15 - 20 ปี และอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยศรีอยุธยาส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานตั้งแต่ 25 ปีขึ้นไป รองลงมาคือมีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 10 - 15 ปี
- 1.6 ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีตำแหน่งอาจารย์ รองลงมาคือ มีตำแหน่งผู้ช่วยศาสตราจารย์
- 1.7 คณะวิชาที่สอน อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์ ส่วนใหญ่สอนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รองลงมาสอนในคณะครุศาสตร์ และอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยศรีอยุธยา ส่วนใหญ่สอนในคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รองลงมาสอนในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
- 1.8 ประสบการณ์นอกสถาบัน อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ไม่มีประสบการณ์นอกสถาบัน รองลงมา มีประสบการณ์นอกสถาบันในระดับมัธยมศึกษา
- 1.9 ภาระงาน อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีภาระงานในการสอนระหว่าง 6 - 10 ชั่วโมง ต่อสัปดาห์ รองลงมา มีภาระงานในการสอนระหว่าง 11 - 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์
- 1.10 งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ได้ปฏิบัติงานทางด้านการบริหารและธุรการ รองลงมาคือผลงานทางวิชาการ
- 1.11 การทูลงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่ไม่เคยทูลงานหรือประชุมทาง

วิชาการในต่างประเทศ

1.12 ภูมิลาเนาเคิม อาจารย์วิทยาลัยครูสหวิตวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีภูมิลาเนาเคิมอยู่นอกเขตรับผิดชอบของสหวิตวิทยาลัย

1.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม อาจารย์วิทยาลัยครูสหวิตวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมในค่านวิชาชีพเฉพาะ รองลงมาคือวิชาสามัญ

ตอนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิตวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา สรุปได้ดังนี้

2.1 ระดับประถมศึกษา ปรัชญาการศึกษาประถมศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิตวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาในระดับภาค โดยส่วนรวมโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการนิยม รองลงมาคือลัทธิสารัตถนิยม พุทธปรัชญา นิรันตรนิยม อุดมการณ์นิยม ปฏิรูปนิยม เรียงลงมาตามลำดับเหมือนกันทั้ง 2 สหวิตวิทยาลัย และในระดับชาติ โดยส่วนรวมโน้มไปทางลัทธิ พัฒนาการนิยม รองลงมาคือลัทธิพุทธปรัชญา สารัตถนิยม นิรันตรนิยม อุดมการณ์นิยม ปฏิรูปนิยม เรียงลงมาตามลำดับเหมือนกันทั้ง 2 สหวิตวิทยาลัย

2.2 ระดับมัธยมศึกษา ปรัชญาการศึกษามัธยมศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิตวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยาในระดับภาค โดยส่วนรวมโน้มไปทางลัทธินิรันตรนิยม เหมือนกันทั้ง 2 สหวิตวิทยาลัย แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงไป คือ ลัทธิ พัฒนาการนิยม พุทธปรัชญา อุดมการณ์นิยม ปฏิรูปนิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับในสหวิตวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ แต่ในลำดับรองลงไปของสหวิตวิทยาลัยศรีอยุธยาคือ ลัทธิพัฒนาการนิยม พุทธปรัชญา อุดมการณ์นิยม สารัตถนิยม ปฏิรูปนิยม เรียงลงมาตามลำดับ และในระดับชาติ โดยส่วนรวมโน้มไปทางลัทธินิรันตรนิยม เหมือนกันทั้ง 2 สหวิตวิทยาลัย แต่แตกต่างกันในลำดับรองลงไป คือลัทธิ พุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม อุดมการณ์นิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับในสหวิตวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ แต่ในลำดับรองลงไปของสหวิตวิทยาลัยศรีอยุธยา คือ ลัทธิพุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม อุดมการณ์นิยม ปฏิรูปนิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับ

2.3 ระดับอุดมศึกษา ประชญาการศึกษาอุดมศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยาในระดับภาค โดยส่วนรวม โนมไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม รองลงมาคือลัทธิอรรถิถาวนิยม นิรันตรนิยม พุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับเหมือนกันทั้ง 2 สหวิทยาลัย และในระดับชาติ โดยส่วนรวม โนมไปทางลัทธิปฏิรูปนิยม รองลงมาคือลัทธิพุทธปรัชญา อรรถิถาวนิยม นิรันตรนิยม พัฒนาการนิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับเหมือนกันทั้ง 2 สหวิทยาลัย

2.4 ระดับอาชีวศึกษา ประชญาการศึกษาอาชีวศึกษา ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาในระดับภาค โดยส่วนรวม โนมไปทางลัทธิอรรถิถาวนิยม รองลงมาคือลัทธิพุทธปรัชญา พัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม นิรันตรนิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับเหมือนกันทั้ง 2 สหวิทยาลัยและในระดับชาติ โดยส่วนรวม โนมไปทางลัทธิพุทธปรัชญาเหมือนกันทั้ง 2 สหวิทยาลัย แต่แตกต่างกันในระดับรองลงไป คือลัทธิอรรถิถาวนิยม ปฏิรูปนิยม พัฒนาการนิยม นิรันตรนิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ แต่ในลำดับรองลงไปของสหวิทยาลัยศรีอยุธยา คือลัทธิอรรถิถาวนิยม พัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม นิรันตรนิยม สารัตถนิยม เรียงลงมาตามลำดับ

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบประชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ซึ่งผลการวิจัยพบว่า

ก. เปรียบเทียบประชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา จำแนกตามตัวแปรอิสระได้ ดังนี้

(1) อายุ อาจารย์ที่มีอายุต่างกัน มีประชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(2) วุฒิการศึกษา อาจารย์ที่มีวุฒิการศึกษาต่างกัน มีประชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิ พบว่า แตกต่างกับในลัทธิสารัตถนิยมของระดับภาค และลัทธิพัฒนาการนิยมของระดับชาติ นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(3) สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด อาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากสถานศึกษาต่างกัันมีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการในระดับภาคโดยส่วนรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระดับชาติไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(4) วิชาเอก-โทที่จบการศึกษา อาจารย์ที่จบการศึกษาวิชาเอก-โทต่างกัันมีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญและเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า แตกต่างกัันในลัทธิปฏิรูปนิยมของระดับภาค นอกนั้นไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(5) ประสบการณ์ในการทำงาน อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกััน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่า แตกต่างกัันในลัทธิรัตนนิยมของระดับชาติ นอกนั้นไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(6) ตำแหน่งทางวิชาการ อาจารย์ที่มีตำแหน่งทางวิชาการต่างกััน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการในระดับชาติโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระดับภาคไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(7) คณะวิชาที่สอน อาจารย์ที่สอนอยู่ในคณะต่างกััน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(8) ประสบการณ์นอกสถาบัน อาจารย์ที่มีประสบการณ์นอกสถาบันต่างกััน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(9) ภาระงานในการสอน อาจารย์ที่มีภาระงานในการสอนต่างกััน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบวามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(10) งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน อาจารย์ที่ปฏิบัติงานนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอนต่างกััน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการโดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิ

ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(11) ประสบการณ์ในการคํงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการคํงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศต่างกัน มี ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการ โดยส่วนรวมและในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(12) ภูมิลาเนาเดิม อาจารย์ที่มีภูมิลาเนาเดิมต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(13) ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม อาจารย์ที่มีความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

ข. เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา จำแนกตามลัทธิในแต่ละด้าน ได้ดังนี้

(1) จุดมุ่งหมายการศึกษา ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในด้านจุดมุ่งหมายการศึกษา แต่ละลัทธิต่างกัน โดยส่วนรวมทั้งในระดับภาคและระดับชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบลัทธิปรัชญาการศึกษาที่ละคู่พบว่า ในระดับภาคไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเพียงคู่เดียว คือ ลัทธินิรันดรนิยม กับพัฒนาการนิยม นอกนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่ และในระดับชาติ พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 7 คู่ คือ ลัทธิสารัตถนิยมกับนิรันดรนิยม สารัตถนิยมกับพัฒนาการนิยม สารัตถนิยมกับปฏิรูปนิยม สารัตถนิยมกับอัตถิภาวนิยม สารัตถนิยมกับพุทธปรัชญา นิรันดรนิยมกับพัฒนาการนิยม นิรันดรนิยมกับพุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ

(2) หลักสูตร ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในด้านหลักสูตรแต่ละลัทธิต่างกัน โดยส่วนรวมทั้งในระดับภาคและระดับชาติ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบลัทธิปรัชญา

การศึกษาที่ละดูพบว่า ในระดับภาคไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 คู่ คือ ลัทธิ
พัฒนาการนิยมกับอรรถิภาวนิยม พัฒนาการนิยมกับพุทธปรัชญา ปฏิรูปนิยมกับพุทธปรัชญา
อรรถิภาวนิยมกับพุทธปรัชญา นอกนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่ และในระดับ
ชาติ ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 คู่ คือ ลัทธิสารัตถนิยมกับนิตินิยม
สารัตถนิยมกับอรรถิภาวนิยม นิตินิยมกับอรรถิภาวนิยม ปฏิรูปนิยมกับพุทธปรัชญา นอกนั้น
มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่

(3) ผู้สอน ปรชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัย
ครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในค่านผู้สอนแต่ละลัทธิต่างกัน โดยส่วนรวมใน
ระดับภาคไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระดับชาติพบว่ามี ความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบลัทธิปรัชญาการศึกษาในระดับชาติที่ละดูไม่พบว่ามี
ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 4 คู่ คือ ลัทธินิตินิยมกับปฏิรูปนิยม นิตินิยมกับ
อรรถิภาวนิยม พัฒนาการนิยมกับพุทธปรัชญา ปฏิรูปนิยมกับอรรถิภาวนิยม นอกนั้นมีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่

(4) ผู้เรียน ปรชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัย
ครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยาในค่านผู้เรียนแต่ละลัทธิต่างกัน โดยส่วนรวม
ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบ
เทียบลัทธิปรัชญาการศึกษาที่ละดูพบว่า ในระดับภาคไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมี
นัยสำคัญ 4 คู่ คือ ลัทธินิตินิยมกับพัฒนาการนิยม นิตินิยมกับอรรถิภาวนิยม พัฒนา
การนิยมกับอรรถิภาวนิยม สารัตถนิยมกับปฏิรูปนิยม นอกนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ
ทุกคู่ และในระดับชาติไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 คู่ คือ ลัทธินิตินิยม
กับพัฒนาการนิยม นิตินิยมกับพุทธปรัชญา พัฒนาการนิยมกับพุทธปรัชญา นอกนั้นมีความ
แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่

(5) โรงเรียน ปรชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในค่านโรงเรียนแต่ละลัทธิต่างกัน
โดยส่วนรวมทั้งในระดับภาคและระดับชาติ พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และ
เมื่อเปรียบเทียบลัทธิปรัชญาการศึกษาที่ละดูพบว่า ในระดับภาคไม่พบว่ามี ความแตกต่างกัน
อย่างมีนัยสำคัญ 3 คู่ คือ ลัทธิสารัตถนิยมกับพุทธปรัชญา นิตินิยมกับอรรถิภาวนิยม พัฒนา

การนิยมนับข้อดีถาวรนิยมน นอกนั้นมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่ และในระดับชาติไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 คู่ คือ ลัทธินิรันดรนิยมนับกับพัฒนาการนิยมนิรันดรนิยมนับกับข้อดีถาวรนิยมน พัฒนาการนิยมนับกับข้อดีถาวรนิยมน นอกนั้นพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่

(6) กระบวนการเรียนการสอน ปรึชญการศึกษตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในคานกระบวนการเรียนการสอน แต่ละลัทธิตางกัน โดยสวนรวมในระดับภาคไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระดับชาติพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อเปรียบเทียบลัทธิปรึชญการศึกษาในระดับชาติที่ละคู่ไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 คู่คือ ลัทธินิรันดรนิยมนับกับพัฒนาการนิยมนิรันดรนิยมนับกับข้อดีถาวรนิยมน พัฒนาการนิยมนับกับข้อดีถาวรนิยมน นอกนั้นพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกคู่

ก. เปรียบเทียบปรึชญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ตามลัทธิปรึชญการศึกษา 6 ลัทธิ ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ พบว่า ปรึชญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในระดับภาคกับระดับชาติโดยสวนรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญเพียงลัทธิเดียว คือลัทธิข้อดีถาวรนิยมน นอกนั้นพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทุกลัทธิปรึชญการศึกษา

ง. เปรียบเทียบปรึชญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในแต่ละคานระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ ตามลัทธิปรึชญการศึกษา 6 ลัทธิ พบว่า

(1) จุดมุ่งหมายการศึกษา ปรึชญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในคานจุดมุ่งหมายการศึกษาระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยสวนรวม พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 ลัทธิคือ ลัทธินิรันดรนิยมน และลัทธิปฏิรูปนิยมน นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิใด

(2) หลักสูตร ปรึชญการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในคานหลักสูตรระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ

โดยส่วนรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 ลัทธิ คือ ลัทธินิรันดรนิยม และลัทธิอศิกถาภิานิยม นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิใด

(3) ผู้สอน ปรึชญการศึกษตามความต้งการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในค่านผู้สอนระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิใด

(4) ผู้เรียน ปรึชญการศึกษตามความต้งการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาในค่านผู้เรียนระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เฉพาะลัทธิสารัตถนิยม นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิใด

(5) โรงเรียน ปรึชญการศึกษตามความต้งการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในค่านโรงเรียนระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิ พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 ลัทธิ คือ ลัทธิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิใด

(6) กระบวนการเรียนการสอน ปรึชญการศึกษตามความต้งการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในค่านกระบวนการเรียนการสอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ และเมื่อพิจารณาในแต่ละลัทธิพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 3 ลัทธิ คือ ลัทธิสารัตถนิยม ปฏิรูปนิยม และ พุทธปรัชญา นอกนั้นไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิใด

ตอนที่ 4 การทดสอบค่าสหสัมพันธ์ของปรึชญการศึกษในระดับภาคและระดับชาติตามความต้งการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา พบว่าปรึชญการศึกษตามความต้งการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัย

สำคัญ เมื่อพิจารณาในแต่ละระดับการศึกษาพบว่า ประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์ มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05 ใน 3 ระดับคือ มัธยมศึกษา อุดมศึกษา อาชีวศึกษา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 1 ระดับคือ ประถมศึกษา และประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยศรีอยุธยา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ใน 2 ระดับคือ มัธยมศึกษา อุดมศึกษา มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ใน 2 ระดับคือ ประถมศึกษา และอาชีวศึกษา

อภิปรายผลการวิจัย

1. ประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และสหววิทยาลัยศรีอยุธยา

ก. ระดับประถมศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่าประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ในระดับประถมศึกษาโน้มไปทางลทธิพิชฌนาการนิยมสูงสุดทั้งในระดับภาคและระดับชาติ ซึ่งผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับผลการวิจัยต่าง ๆ คือ รัชนี้ ทิมเสนีย์ วิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูภาคใต้มีแนวคิดทางประสิทธิภาพการศึกษาโน้มไปทางพิชฌนาการนิยม อรสา สุขเปรม วิจัยพบว่าความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางประสิทธิภาพการศึกษาของ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครกับคำรายงานพฤติกรรมการสอนโน้มไปทางประสบการณ์นิยม แต่ผลการวิจัยที่กล่าวมาเป็นงานวิจัยที่มองภาพรวมของการศึกษาทุกระดับเข้าด้วยกัน ซึ่งอาจ เป็นหลักยืนยันถึงแนวคิดของลทธิพิชฌนาการนิยมที่อาจารย์วิทยาลัยครูให้ความสำคัญต่อการจัดการศึกษาในทุกะดับรวมทั้งในระดับประถมศึกษาด้วย

การที่อาจารย์วิทยาลัยครูสหววิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยามีประสิทธิภาพการศึกษาตามความต้องการโน้มไปทางลทธิพิชฌนาการนิยมสูงสุดอาจอธิบายได้ดังนี้

เนื่องจากมีความเห็นว่าลทธิพิชฌนาการนิยมช่วยกระตุ้นให้คนหันมาสนใจปัญหาทางการศึกษามากขึ้น ซึ่งให้คนทั่วไปได้เข้าใจว่าการที่มีแต่ครู ผู้เรียน ห้องเรียน และวิชาเรียนเท่านั้นไม่เพียงพอที่จะเรียกสิ่งเหล่านี้ว่าการศึกษาได้ การศึกษาจะต้องมีมากกว่านั้น และองค์ประกอบที่สำคัญก็คือสิ่งที่เรียกว่าประสบการณ์ซึ่งจะเกิดขึ้นได้จากกิจกรรม การศึกษาไม่ใช่เป็นการรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่ครูนำมาบอกในห้องเรียน ข้อมูลเหล่านั้นไม่มี

ความหมายอะไร ถ้าไม่ช่วยให้ผู้เรียนนำไปแก้ปัญหาเฉพาะหน้าได้¹ รวมทั้งลัทธิพัฒนาการนิยมยังได้สนับสนุนโรงเรียนที่ยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง (Child-centered School) ทั้งนี้ให้ถือเอากระบวนการทางการเรียนเป็นหลักในการพิจารณา โดยไม่ยึดเอาครูและเนื้อหาวิชาเป็นสำคัญ แต่ทำให้พิจารณาเด็กแต่ละคน (Individual Child) เป็นหลักใหญ่ ซึ่งการศึกษาลัทธิพัฒนาการนิยมกล่าวว่า โดยธรรมชาติแล้ว เยาวชนมักจะเรียนรู้ในสิ่งที่เกี่ยวข้องกับความสนใจของตน หรือสามารถจะนำเอามาใช้ในการแก้ปัญหาของตนเองได้ ในขณะที่เดียวกัน เขาก็มีแนวโน้มตามธรรมชาติที่จะมีความรู้สึกไม่พอใจต่อค่านิยมที่ได้รับการบีบบังคับจากเบื้องบนในการเรียนรู้ ดังนั้นเด็กจึงควรที่จะเรียนเพราะคนมีความต้องการและปรารถนาอยากที่จะเรียนหาใช่เรียนด้วยความจำใจหรือเรียนเพราะคนอื่นคิดว่าเขาควรที่จะเรียน เขาควรจะได้มองเห็นสิ่งที่เรียนในแง่ที่สัมพันธ์กับชีวิตของเขาซึ่งกำลังดำเนินอยู่ มิใช่เรียนไปตามความคิดของผู้ใหญ่ในแง่ที่ว่าสิ่งที่เรียนจำเป็นต่อชีวิตของเด็กเพราะจะต้องเผชิญในขณะที่เป็นผู้ใหญ่ในอนาคต² ด้วยเหตุผลดังกล่าวจึงสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษาพุทธศักราช 2521 ซึ่งเป็นหลักสูตรที่ใช้กันในโรงเรียนทั่วประเทศได้ กำหนดจุดหมายของหลักสูตรที่มุ่งให้เกิดผลแก่ผู้เรียน 30 ประการ ซึ่งถือว่าเป็นสิ่งที่พึงประสงค์จะเกิดขึ้นหรือมีขึ้นเพื่อให้เป็นคุณสมบัติของคนไทย จุดหมายหนึ่งใน 30 ประการนี้คือ การรู้จักทำงานและอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ โดยรู้จักเป็นผู้ให้ ผู้รับ ผู้นำ และผู้ตามที่ดี นอกจากนี้แล้ว หลักสูตรประถมศึกษา 2521 ยังได้กำหนดแนวทางเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนที่จะให้ผู้เรียนบรรลุเป้าหมายตามจุดประสงค์ที่วางไว้ โดยพยายามให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเองให้มากและเน้นให้ฝึกการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเรียนรู้ที่จะช่วยเหลือ³ รวมทั้งหลักสูตรพุทธศักราช 2521 สอดคล้องกับ

¹ ศักดา ปรารังคประทานพร, ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน, หน้า 71.

² George F. Kneller; Introduction to Philosophy of Education, p.48.

³ ทิศนา แคมมณี และคณะ, "รายงานผลการวิจัยเรื่องการพัฒนารูปแบบการฝึกทักษะการทำงานกลุ่มสำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา เล่ม 2" (จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2528), หน้าค่านำ.

วัฒนธรรมและแนวคิดดั้งเดิมของเราที่เน้นให้รู้จักตัวเอง รู้จักสังคม ถือว่าวิชาความรู้ วิชาหนังสือ เป็นเพียงข้อมูลที่เราจะนำมาประกอบการตัดสินใจว่า ควรทำคนอย่างไร ปฏิบัติอย่างไร จึงจะเหมาะสมที่สุด⁴

จะเห็นได้ว่าจากเหตุผลที่กล่าวมา เป็นเหตุผลในด้านการวิเคราะห์ให้เห็น ถึงแนวคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยมที่มีความสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษา รวมทั้งการ ที่จะจัดการศึกษาตามแนวคิดนี้แก่นักเรียนในระดับประถมศึกษา (วัย 6 - 12 ขวบ) ที่มีความต้องการด้าน "ความรัก ความอบอุ่น ความปลอดภัย ความเป็นอิสระ ต้องการ เพื่อนเล่นและทำกิจกรรม ต้องการ เป็นเจ้าของคนอื่นและรู้สึกว่าเป็นเจ้าของคน ต้องการอาหารที่มีประโยชน์และการพักผ่อนที่เพียงพอ ต้องการการยอมรับและยกย่อง ชมเชย ต้องการความสำเร็จ"⁵ และจากความต้องการพื้นฐานของเด็กในระดับประถมศึกษา ก็คือความต้องการที่สำคัญของมนุษย์ 4 ประการ ได้แก่ "ความต้องการความมั่นคง การยอมรับ การตอบสนองและประสบการณ์ใหม่ ๆ"⁶ เมื่อเทียบเคียงระหว่างแนวคิดตาม ด้ขัธิปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม กับวุฒิภาวะและความต้องการพื้นฐานของเด็กนักเรียนในระดับประถมศึกษาแล้วก็อาจ เป็น เหตุผลอีกประการหนึ่งซึ่งอาจารย์ในวิทยาลัย คุรุในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา มองเห็นความสอดคล้องกันเพื่อที่จะจัดการ ศึกษาในระดับนี้ให้มุ่งความสำคัญไปในด้านการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

นอกจากนี้ก็มีอีกประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจคือ อิทธิพลด้านแนวคิดของปรัชญา พัฒนาการนิยมจากต่างประเทศโดยเฉพาะจากสหรัฐอเมริกาที่เป็นส่วนสำคัญอีกประการ หนึ่งที่ส่งผลให้อาจารย์วิทยาลัยคุรุในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา มีปรัชญาการ ศึกษาในระดับประถมศึกษาตามความต้องการ เป็นด้ขัธิพัฒนาการนิยม เพราะ "อาจารย์

⁴บพิณภรณ์ คร.โกวิท วรพิพัฒน์, รองอธิบดีกรมวิชาการ, วิทยาจารย์ (ตุลาคม - ธันวาคม 2524) : หน้า 55-56.

⁵สมพร สุทัศนีย์, การประถมศึกษา (กรุงเทพมหานคร : ไทยวัฒนาพานิช, 2525, หน้า 46 - 48.

⁶สมบัติ มหารศ, การประถมศึกษา (คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรี นครินทรวิโรฒมหาสารคาม, 2519), หน้า 186.

ส่วนหนึ่งของวิทยาลัยครูนั้นได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ของสหรัฐอเมริกา ย่อมได้รับอิทธิพลของทฤษฎีการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมจากอเมริกา⁷ โดยเฉพาะอย่างยิ่งอิทธิพลทางแนวความคิดของ คร.สาโรช บัวศรี ที่มีคอบทบาทการศึกษาของไทย ซึ่งได้มีการก่อตั้งวิทยาลัยวิชาการศึกษาขึ้นในปีการศึกษา 2497 โดยยึดหลักปรัชญาของ จอห์น ดิวอี้ ที่ว่า "การศึกษาคือความเจริญงอกงาม" เป็นคติของสถานศึกษาแห่งนี้ ในปัจจุบันคือ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ดังนั้น อิทธิพลของแนวความคิดของปรัชญาพัฒนาการนิยมที่อาจารย์วิทยาลัยครูได้รับไม่เฉพาะจากสถานศึกษาในต่างประเทศเท่านั้น "แม้แต่อาจารย์ที่จบการศึกษาจากมหาวิทยาลัยภายในประเทศ ก็ยังได้รับการถ่ายทอดแนวความคิดความเชื่อทางปรัชญาการศึกษาแบบพัฒนาการนิยมตามไปด้วย"⁸

ดังนั้น อาจสรุปได้ว่าการศึกษาที่ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ในระดับประถมศึกษาโน้มไปทางลัทธิพัฒนาการสูงสุดนั้น อาจสืบเนื่องมาจากเหตุผล 3 ประการ คือ ประการแรก แนวคิดของปรัชญาลัทธิพัฒนาการนิยมมีความสอดคล้องกับหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ประการที่สอง แนวความคิดของปรัชญาลัทธิพัฒนาการนิยม มีความสอดคล้องกับวุฒิภาวะของนักเรียนในระดับประถมศึกษาซึ่งมีอายุอยู่ในระหว่าง 6 ถึง 12 ปี และประการที่สาม คือ อิทธิพลของแนวคิดปรัชญาลัทธิพัฒนาการนิยมที่อาจารย์ได้รับจากสถานศึกษาในประเทศและจากต่างประเทศ

ข. ระดับมัธยมศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และสหวิทยาลัยศรีอยุธยาในระดับมัธยมศึกษาโน้มไปทางลัทธิรัตนครนิยมสูงสุดทั้งในระดับภาคและระดับชาติ อาจอธิบายได้ ดังนี้

เนื่องจากอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา มีความเห็นว่าการศึกษาในระดับมัธยมศึกษาปัจจุบันควรฝึกฝนการใช้สติปัญญาและความมีเหตุผลควบคู่ไปกับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนด้วย เพราะการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับผู้เรียนตามลัทธิประสบการณ์นิยมเพียงอย่างเดียว ผู้เรียนจะได้วิธี

⁸อมรพันธ์ เจือศิริภักดิ์, "มหาวิทยาลัยไทยกับการถ่ายทอดความรู้ตะวันตก" วารสารครุศาสตร์, 2527, หน้า 92 - 99.

ที่จะออกไปอยู่ในสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอได้ แต่เมื่อผู้เรียนได้ไปอยู่ในสังคมจริง ๆ สถานการณ์บางอย่างอาจจะต้องใช้ความสามารถในการคิดหาเหตุผล และใช้สติปัญญา ประกอบด้วยจึงจะสามารถดำเนินชีวิตไปในทางที่เหมาะสมได้ ลำพังประสบการณ์ที่ได้ เรียนรู้มา ขณะที่ยังศึกษาเล่าเรียนอยู่อาจจะไม่เพียงพอที่จะนำมาใช้ประโยชน์ การให้การศึกษาเพื่อฝึกฝนความมีสติปัญญา คิดหาเหตุผลตามแนวของนิตยนิรมยจึงเป็นสิ่ง จำเป็น⁹ เพราะมนุษย์แตกต่างจากสัตว์เครื่องจักรที่มีความคิด และรู้จักหาเหตุผล ประกอบความคิดก่อนที่จะตัดสินใจเลือกสิ่งใดเอามาจดจำ การหาเหตุผลของมนุษย์ เป็น กระบวนการซับซ้อน เกี่ยวข้องกับจินตนาการและการนึกดู ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่แปรสภาพสิ่ง ที่ได้พบเห็น ให้ไกลออกไปยังสิ่งที่มองเห็นไม่ได้หรือปราศจากตัวตน ศาสนาจะกลายเป็น ไสยศาสตร์ถ้าขาดเหตุผลและศิลปะจะกลายเป็นไร้อรรถาธิบายเหตุผลด้วยเช่นเดียวกัน¹⁰ โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักเรียนที่ศึกษาอยู่ในระดับมัธยมศึกษาซึ่งเป็นเด็กวัยรุ่นที่มีอารมณ์อ่อน ไหวใค้ง่าย มักพะวัคพะวนเรื่องสังคมและกลุ่มเพื่อนมาก มีการแสดงออกอย่างมาก จะ เป็นผู้ใหญ่ก็ไม่ไช้จะเป็นเด็กก็ไม่เชิง เริ่มรู้จักรักเพศตรงกันข้าม เริ่มคิดถึงอาชีพและ เริ่มมีพัฒนาการเกี่ยวกับชีวิต อยากเป็นอิสระ¹¹ อารมณ์วัยนี้จะมีแรงกว่าตอนเป็นเด็ก ทำอะไรมักใจร้อน อยากได้อะไรค้งใจและตัดสินใจง่ายไม่ค่อยพิจารณาอย่างรอบคอบ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ สงสัยในกฎเกณฑ์และระเบียบแบบแผนทางสังคม อยากลอง คี¹² ด้วยเหตุนี้อาจเป็นผลให้อาจารย์วิทยาลัยครูคำนึงถึงความสำคัญในการจัดการศึกษา

⁹อรสา สุขเปรม, "ความสัมพันธ์ระหว่างแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของ อาจารย์วิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานครกับคำรายงานพฤติกรรมการสอน," หน้า 100.

¹⁰ภิญโญ สาคร, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า 22.

¹¹ค้อย ชุ่มสาย, จิตวิทยาประจำวัน (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2508), หน้า 116 - 121.

¹²เคโซ สวานานนท์, จิตวิทยาสำหรับครู (กรุงเทพมหานคร: มงคกการพิมพ์ 2507), หน้า 73 - 93.

เพื่อมุ่งพัฒนาทางด้านเหตุผล สติปัญญา ตลอดจนศีลธรรมและจิตใจ ที่เป็นผลสนับสนุนในการฝึกฝนให้ผู้อยู่ในวัยรุ่นได้ดำเนินชีวิตอย่างบุคคลที่ได้รับการพัฒนาทางเหตุผลและสติปัญญาแล้ว เพื่อเป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต รวมทั้งกับรัฐสนับสนุนกิจกรรมเยาวชน และจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้เยาวชนมีบุคลิกภาพที่ดี มีระเบียบวินัย เคารพกฎหมาย มีทัศนคติที่ดีต่อวัฒนธรรมไทย¹³ คือต้องจัดการศึกษาระดับมัธยมให้มีหลักการอันแน่นอน ตามที่รัฐต้องการ ตามที่สังคมต้องการ และตรงตามค่านิยมและปรัชญาของสังคมด้วย เพราะคนวัยรุ่นเป็นคนวัยเปลี่ยนแปลงอ่อนไหวต่อสภาวะของบ้านเมืองได้ง่ายที่สุด¹⁴ นอกจากนี้ภารกิจหลักของโรงเรียนมัธยมศึกษาที่สำคัญ คือ "การพัฒนาเยาวชนปัญญา อุปลินัส และบุคลิกภาพของนักเรียน"¹⁵ เพื่อให้การศึกษาแก่ผู้เรียนสอดคล้องและสนองตอบต่อความต้องการของสังคม โดยเฉพาะการเตรียมผู้เรียนเพื่อเข้าศึกษาต่อในระดับมหาวิทยาลัย

ค. ระดับอุดมศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสททวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และสททวิทยาลัยศรีอยุธยาในระดับอุดมศึกษา โน้มไปทางลัทธิปฏิรูปนิยมทั้งในด้านระดับภาคและระดับชาติ อาจอธิบายได้ดังนี้

เนื่องจากมีความเห็นว่า "ผู้เรียนในระดับอุดมศึกษามีอายุระหว่าง 18 - 22 ปี คนในวัยนี้ถือว่าเป็นวัยที่มีความเป็นผู้ใหญ่เต็มที่ เพราะได้ผ่านขั้น Formal Operations ซึ่งเป็นขั้นของการมีเหตุผล เป็นวัยที่มีความสามารถ มีความเข้าใจและอธิบายเหตุการณ์ที่เป็นนามธรรมได้อย่างดี"¹⁶ การศึกษาในระดับอุดมศึกษาจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการที่จะสร้างและพัฒนาคนให้ เป็นคนที่สมบูรณ์

¹⁴ ภิญโญ สาร, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า 152.

¹⁵ Lloyd E. McCleary and Stephen P. Henckley, Secondary School Administration: The Critical Bases for Professional Practice (New York: Dedd, Mead and Company, 1970), p. 214 อ้างถึงใน ภิญโญ สาร, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า 153.

¹⁶ T.W. Moore, Educational Theory : An Introduction (London: Routledge & Kegan Paul, 1974), p. 71

ของสังคม¹⁷ มีอิสรภาพเสรีภาพ ในลักษณะที่แสวงหา ค้นคว้า และเลือกวิถีชีวิต ในรูปแบบต่าง ๆ¹⁸ อย่างเป็นประชาธิปไตยที่แท้จริง¹⁹ สถาบันอุดมศึกษาจึงมีหน้าที่สร้างคน เพื่อไปเปลี่ยนแปลง ไม่ว่าจะเปลี่ยนความคิด เปลี่ยนวิธีการหรือเปลี่ยนสังคมก็ตาม มหาวิทยาลัยจึงต้องสอนให้คนคิดวิเคราะห์ อยากรู้อยากเห็น และสร้างสรรค์พร้อมกันไป ผู้ที่จบเป็นบัณฑิตจึงควร เป็นนักคิด นักวิเคราะห์ นักพัฒนาควบคู่กันไปเสมอ²⁰ รวมทั้งในสภาพที่สังคมมีการ เปลี่ยนแปลงอย่างมากและอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะตั้งแต่หลังสงครามโลกครั้งที่สองมานี้เราไม่อาจจะคาดการณ์หรือทำนายอนาคตได้อย่างถูกต้องชัดเจนอีกต่อไป สิ่งที่เราคิดวันนี้ อาจจะเป็นจริงในอีก 10 ปีข้างหน้า หรือในอีก 20 ปีข้างหน้า หรือหรืออาจจะไม่เป็นจริงก็ได้ สิ่งที่ดีในวันนี้อีก 10 ปีข้างหน้าก็อาจจะเปลี่ยนไปแล้ว เมื่อสภาพการณ์เป็น เช่นนี้เราจึงไม่อาจและไม่ควรคัดสินอนาคตของเด็กได้อีกต่อไป เราไม่อาจกำหนดทิศทาง รูปแบบและความเชื่อต่าง ๆ ให้กับสังคมโดยคนกลุ่มผู้นำกลุ่มเดียวได้อีกต่อไป²¹ ดังนั้นจากแนวคิดดังกล่าว จึงมีความสอดคล้องกับปรัชญาปฏิรูปนิยมที่ "เชื่อมั่นในพลังของการศึกษาเป็นอย่างมาก เขาเชื่อว่าการศึกษสามารถสร้างระเบียบสังคมขึ้นมา ช่วยให้ผู้เรียนพึ่งตนเองได้ และมีศรัทธาในหลักการของประชาธิปไตยที่เป็นการรวมพลังของประชาชนทั่วโลก ในการที่ให้ใครมาซึ่ง เสรีภาพ สันติสุข และความสมบูรณ์ นี่คือข้อเสนอที่ว่าโรงเรียนจะต้องเป็นผู้สร้างสังคม ไม่ใช่เป็นผู้ถูกสังคมสร้างขึ้น

(The school must be the creator rather than the creature of the

17 ไพฑูรย์ สินดารัตน์, หลักและวิธีการสอนระดับอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2524), หน้า 39.

18 ไพฑูรย์ สินดารัตน์, "นิสิตนักศึกษากับการพัฒนานิสิตนักศึกษา" เอกสารสรุปการประชุมวิชาการ เรื่อง งานบุคคลากรนิสิตนักศึกษากับการพัฒนาเยาวชน จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย 29 ตุลาคม 2528, หน้า 9 (อัครสำเนา).

19 ไพฑูรย์ สินดารัตน์, ทุกเรื่องอุดมศึกษา (กรุงเทพมหานคร: เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526), หน้า

20 เรื่องเดียวกัน, หน้า 13.

21 เรื่องเดียวกัน, หน้า 7.

social order)²²

จากเหตุผลดังกล่าวสรุปได้ว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์
วิทยาลัยครูสทวิทยาลัษณ์รัตนโกสินทร์ และสทวิทยาลัษณ์ศรีอยุธยาในระดับอุดมศึกษาโน้มไป
ทางลัทธิปฏิรูปนิยมสูงสุดนั้น อาจสืบเนื่องจากเหตุผลด้านวิถีภาวะของผู้ศึกษาในระดับอุดม
ศึกษาที่ควรจะมี ความเป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มีบทบาทโดยตรงต่อการผลิตบัณฑิตออกไป
ทำงานให้กับสังคม และการปรับตัวเพื่อให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม

ง. ระดับอาชีวศึกษา การวิจัยครั้งนี้พบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้อง
การของอาจารย์วิทยาลัยครูสทวิทยาลัษณ์รัตนโกสินทร์ และสทวิทยาลัษณ์ศรีอยุธยา ในระดับ
อาชีวศึกษาโน้มไปทางลัทธิคัดค้านิยมสูงสุดในระดับภาค และ พุทธปรัชญาการศึกษา
สูงสุดในระดับชาติ อาจอธิบายได้ดังนี้

เนื่องจากการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาเป็นการจัดการศึกษาของหน่วย
งานของรัฐ ได้แก่ กรมอาชีวศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา (ยกเว้นการ
ศึกษาระดับปริญญาตรีซึ่งนำไขรวมอยู่ในระดับอุดมศึกษา) สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้า
(เฉพาะระดับ ป.วช. และ ป.วส.) กรมศิลปากร และหน่วยงานเอกชนซึ่งสังกัดสำนัก
งานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน และทบวงมหาวิทยาลัย (วิทยาลัยเอกชน เฉพาะระดับ
ป.วช. ป.วส.)²³ มีหน้าที่ใน "การเลือกอาชีพให้เหมาะสมของแต่ละบุคคลซึ่งมีความ
สามารถต่างกันที่จะเลือกอาชีพให้เหมาะสมกับความสามารถและจะต้องคำนึงถึงความ
ต้องการของตลาดแรงงาน คำนึงถึงสภาพสังคม ว่าเราต้องการให้เน้นอาชีพอย่างไร
เพื่อความเจริญทั้งแก่ตนเองและสังคมด้วย"²⁴ เพราะการอาชีวศึกษาเป็นการศึกษาวิชาชีพ
ที่มุ่งผลิตกำลังคนในระดับต่าง ๆ กัน ตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคม²⁵ โดยมี

²² ศักดา ปรากฏ์ประทานพร, ปรัชญาการศึกษามับพื้นฐาน, หน้า 127.

²³ โสสิต บันเปี่ยมรัษฎ์ บรรณาธิการ, "การศึกษา : เรายืนอยู่ที่จุดไหน"
วารสารเศรษฐกิจและสังคม 19, 2 (มีนาคม - เมษายน 2525): 31 - 44.

²⁴ ภิญโญ สาคร, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า 171.

²⁵ แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2520, ข้อ 36.

รัฐสนับสนุนและควบคุม²⁶ ทั้งนี้ในระบบการเรียนการสอนไม่ควร "เป็นระบบการเรียนการสอนที่ถูกชี้แนะ ชี้นำความคิดจากครูอาจารย์เกือบตลอดเวลา โดยที่ผู้เรียนเกือบจะไม่ค่อยฝึกคิดและตัดสินใจด้วยตนเองมากเท่าใดนัก"²⁷ ซึ่งการศึกษาในระดับอาชีวศึกษาคงจะให้ความสำคัญของปัจเจกบุคคลในด้านความมีเสรีภาพ การเลือกหรือการตัดสินใจ และการรับผิดชอบต่อการกระทำ²⁸ ดังนั้นผู้เรียนจึงควรเข้าใจถึงความสามารถของตนเอง และสามารถพัฒนาความสามารถนี้ให้บรรลุศักยภาพสูงสุด ตลอดจนมีวินัยในตนเองด้วย จากเหตุผลดังกล่าวในภาพรวมส่วนใหญ่มีเหตุผลตรงกับหลักของลัทธิอัตถิภาวนิยม แต่ในด้านการจัดวิชาชีพตามความต้องการของท้องถิ่นและสังคมนั้น ปรัชญาอัตถิภาวนิยมถือว่าการจัดการศึกษานั้นจะต้อง เป็นสิ่งที่ดีที่สุดและก่อให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ท้องถิ่นและสังคม จากเหตุผลดังกล่าวมาอาจ เป็นเหตุให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ระดับอาชีวศึกษาในระดับภาค ไน้มไปทางลัทธิอัตถิภาวนิยม แต่เมื่อมองในระดับชาติพบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ไน้มไปทาง พุทธปรัชญาการศึกษาสูงสุด อาจอธิบายได้ว่าสังคมไทยในยุคปัจจุบันที่เปลี่ยนแปลงไปมาก วิทยาการและผลผลิตทางเทคโนโลยีสมัยใหม่ หลังไหลเข้ามาไม่ขาดสาย ทำให้คนไทยเป็นจำนวนมากมีความเชื่อมั่นว่า สิ่งเหล่านี้มีความจำเป็นต่อการดำรงชีวิตและพากันแสวงหามาเป็นสมบัติของตนเองโดยไม่ยอมให้วิจารณ์ญาณแยกแยะว่ามีความจำเป็นต่อฐานะความเป็นอยู่ของคนแคไหนเพียงใด สังคมไทยในปัจจุบันจึงกลายเป็นสังคมวัตถุนิยม ดังที่เห็นกันอยู่... เมื่อค่านิยมทางวัตถุนิยมมีอิทธิพลเหนือจิตใจของสังคมไทยดังเช่นที่เป็นอยู่ในปัจจุบันนี้ ค่านิยมทางจิตใจหรือคุณธรรมที่ฝังรากลึกแน่นอยู่กับสังคมไทยมาแต่บรรพกาลจึงอ่อนตัวลงไปอย่างน่าเป็นห่วง²⁹ ในขณะที่พุทธปรัชญาการศึกษาเชื่อว่าการศึกษา

²⁶ ภิญโญ สาทร, หลักการบริหารการศึกษา, หน้า 169.

²⁷ ทวีป อภิลิทธิ, "คนไทย-ประเทศไทยกับการพึ่งตนเอง" ดูรูปริทัศน์ 12 (มีนาคม 2530): 48 - 51.

²⁸ ศักดา ปรากฏีประทานพร, ปรัชญาการศึกษามัยพื้นฐาน, หน้า 135.

²⁹ แสง อุดมศรี, "อุปสรรคของผู้ไม่ศึกษา" พุทธจักร 41, 1 (มกราคม 2530): 49.

สามารถให้ผู้อื่นได้บรรลุถึงประโยชน์แห่งตน คือ ใฝ่กอบรมตนเองดี พึงตนเองได้ ทั้งทางร่างกายและจิตใจ (รวมทั้งในแง่เศรษฐกิจ สังคม และจริยธรรม) มีความเจริญงอกงามแห่งสติปัญญาและคุณธรรม ตลอดจนสามารถช่วยเหลือผู้อื่นทำตนให้เป็นประโยชน์แก่สังคม ทั้งทางวัตถุและทางจิตใจ³⁰ ดังนั้นการศึกษาในแง่พุทธปรัชญาการศึกษาจึงพยายามให้คนมีโยนิโสมนสิการขึ้นมาแม้ว่าจะไม่มีระดับสูงสุด ก็พยายามที่จะให้มากที่สุดโดยอาศัยกัลยาณมิตร ให้กัลยาณมิตรทำให้ผู้อื่นได้มีโยนิโสมนสิการ ไม่ใช่แค่เพียงถ่ายทอดอย่างเดียว เพราะถ้าถ่ายทอดอย่างเดียวก็จะเป็นการสร้าง เบ้าหลอมคนให้เหมือนกัน วัฒนธรรมก็คงอยู่อย่างเดิม แต่ถ้าหากว่ามีโยนิโสมนสิการคนจะคิดเองเป็น เขาจะมีความเป็นอิสระและพึงตนเองได้ ไม่ต้องขึ้นอยู่กับผู้อื่น ดังนั้นถ้ารู้จักคิดเอง ปัญญาเกิดขึ้นในตนเองก็พึงตนได้³¹ และอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือการศึกษาในปัจจุบันค่าน "การศึกษาเพื่องานอาชีพ" นี้ยังมีเป้าหมายมุ่งแต่ผลแห่งสภาพของการมีรายได้หรือการมีทรัพย์สิน แต่มีไคตั้งเป้าหมายไปสู่การแสวงหาทรัพย์สินอย่างถูกวิธีและถูกคลองธรรม ซาคการเน้นในแง่ของคุณธรรมในงานอาชีพ การฝึกจิตใจ และพัฒนาปัญญาซึ่งจะทำให้บุคคลไม่ทำงานเพื่อ "ไคคี่มีเงิน" แต่ทำงานเพื่อ "การอยู่คืออย่างพอดี"³²

ดังที่กล่าวมาอาจสรุปได้ว่า ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสุทวิทยาลัทธิรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในระดับชาติโน้มไปทางลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษาอาจสืบเนื่องจากการมองเห็นถึงสภาพการเปลี่ยนแปลงทางวัตถุอันมีผลต่อความเสื่อมทางค่านจิตใจ ค่านิยมที่ควรปลูกฝังในค่านการรู้จักพึงตนเองให้แก่ผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษา ตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติในการประกอบอาชีพในอนาคต

³⁰ พระราชวรมณี, ปรัชญาการศึกษาของไทย, หน้า 42 - 43.

³¹ พระราชวรมณี, "เอกสารประกอบการบรรยายวิชาพื้นฐานการศึกษาทางศาสนาและจริยธรรมคอนพุทธศาสนา" (มกราคม 2529): หน้า 30.

³² สุมน อมรวิวัฒน์, การสอนโดยสร้างศรัทธาและโยนิโสมนสิการ, หน้า

การที่ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัย
รัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในระดับภาคและระดับชาติ มีแนวโน้มในลัทธิสูงสุดต่างกัน
นั้นอาจมีผลมาจากการเห็นความสอดคล้องในลัทธิปรัชญาอัตถิภาวนิยมกับสภาพชีวิตภายใน
ท้องถิ่น เช่น "ผู้เรียนสามารถบังคับตนเองได้ มีความคิดและเหตุผลในการกระทำหรือไม่
กระทำด้วยตนเอง เป็นคนมีเหตุมีผลค้นคิดหาทางเลือก รู้จักการตัดสินใจและยอมรับผล
กรรม (ทั้งผลดีและไม่ดี) ที่เกิดจากการคิดและตัดสินใจของตนเองเป็นหลัก"³³ ซึ่งการ
กระทำทั้งหมดผู้เรียนยอมเข้าใจและจักให้สอดคล้องต่อความต้องการภายในท้องถิ่นด้วย
และการที่ในระดับชาติมีแนวโน้มทางพุทธปรัชญาการศึกษาอาจมีผลมาจากการมองถึงสภาพ
ของสังคมโดยรวม ในประเทศที่มุ่งสนใจแต่ความเจริญทางด้านวัตถุจนทำให้ระบบการ
ศึกษาโดยเฉพาะผู้เรียนในระดับอาชีวศึกษาหันไปสนใจต่อวัตถุมากกว่าทางด้านจิตใจอัน
เป็นผลให้เกิดปัญหาสังคมมากมาย เช่น ปัญหาการมั่วสุม ปัญหาการทะเลาะวิวาท เป็นต้น
ดังนั้นการจัดการศึกษาโดยภาพรวมแล้วจึงน่าจะเป็นการส่งเสริม "สิ่งที่ดีที่สุดในมนุษย์ควร
จะได้ เป็นการทำลายเสียซึ่งสัญชาตญาณอย่างสัตว์ ทำลายความเห็นแก่ตัว และการที่จะ
ได้ชื่อว่าเป็นผู้มีจิตใจสูงโดยสมบูรณ์ คือ เป็นผู้มีจิตใจสะอาด สว่าง สงบ มั่นคง และ
รอบไวต่อการทำงาน"³⁴

³³ทวีป อภิลิทธิ, "คนไทย-ประเทศไทยกับการพึ่งตนเอง" คุรุปริทัศน์

หน้า 51.

³⁴จิตรกร กิ่งเกษมสุข, พุทธปรัชญากับปรัชญาการศึกษาของไทย, หน้า

105.

จากผลการวิจัยปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ดังกล่าวนั้น จะเห็นว่า อาจารย์วิทยาลัยครูสททวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา อาจเห็นความสำคัญ และความสอดคล้องในค่านิยมพัฒนาการที่มีส่วนในการกำหนดปรัชญาการศึกษาขึ้น กล่าวคือ ปรัชญาการศึกษาในระดับประถมศึกษา ควรที่จะมุ่งในการพัฒนาผู้เรียนทางร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา เพราะเด็กในวัยนี้กำลังเรียนรู้ฝึกฝน และหาประสบการณ์ชีวิต นอกจากนี้ควรให้ผู้เรียนได้คิดเป็นทำเป็น มีประสบการณ์ในการเรียนรู้ด้วยตนเอง ในระดับมัธยมศึกษาควรที่จะมุ่งพัฒนาทางค่านิยมและเหตุผลให้ผู้เรียนซึ่งอยู่ในวัยรุ่นได้มีระเบียบวิธีธรรม เพื่อเป็นการชักจูงในการเตรียมตัว เป็นผู้ใหญ่ที่ดีในอนาคต และในระดับอุดมศึกษาควรที่จะมุ่งพัฒนาในการคิดสร้างสรรค์สังคมในอนาคต เพราะผู้เรียนเข้าสู่วัยของผู้ใหญ่ที่ได้รับการพัฒนาทางร่างกาย อารมณ์ สติปัญญา ความคิดความมีเหตุผลความมีระเบียบวินัย และมีศีลธรรมมาแล้วคั้งนั้น ผู้เรียนควรที่จะเรียนรู้ถึงชีวิต เชื้อใจสังคมและรับผิดชอบต่อสังคม การเรียนรู้ในระดับนี้เพื่อนำความรู้ออกไปช่วยพัฒนาสังคมให้ดีขึ้น ส่วนในค่านิยมศึกษาซึ่งเป็นระดับที่ ควรเตรียมตัวให้ผู้เรียนสามารถประกอบอาชีพได้ตามความถนัดและสนใจ มีความเป็นตัวของตัวเองสามารถทำงานที่ตนเองรักได้มีความอดทน และรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ของตน

จากเหตุผลดังกล่าวจะเห็นว่าปรัชญาการศึกษาในระดับการศึกษาทาง ๆ ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสททวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา มีลักษณะที่ต่อเนื่องกันจากระดับประถมศึกษา ไปสู่ระดับมัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา และในแต่ละระดับการศึกษาก็ยังคงมีลักษณะที่เด่นหรือเป็นเอกภาพเฉพาะ ทยอยกัน

2. การเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสททวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และสททวิทยาลัยศรีอยุธยา พบว่าอาจารย์มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการในค่านิยมสรีระ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 12 ตัวแปร และไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 1 ตัวแปร ซึ่งอาจสืบเนื่องมาจากเหตุผลดังที่ได้อธิบายต่อไป

2.1 อายุ อาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีอายุมากคือมีอายุสูงกว่า 40 ปี คือ ร้อยละ 68.8 เนื่องจากวิทยาลัยครูส่วนใหญ่เป็นวิทยาลัยครูที่เก่าแก่ คือ วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ เริ่มก่อตั้งมา ประมาณ 24 - 95 ปี และวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยศรีอยุธยา เริ่มก่อตั้งมาประมาณ 15 - 66 ปี เช่นวิทยาลัยครูธนบุรี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2496 วิทยาลัยครูสวนกุหลาบ ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2477 วิทยาลัยครูพระนคร ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2435 วิทยาลัยครูจันทระเกษม ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2483 วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2470 วิทยาลัยครูรำไพพรรณี ก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2515 วิทยาลัยครูพระนครศรีอยุธยา ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2479 วิทยาลัยครูเพชรบุรีวิทยาลัยดงกรม ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2475 วิทยาลัยครูเทพสตรี ก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2464 วิทยาลัยครูระเชิงเทราก่อตั้งเมื่อปี พ.ศ. 2483³⁵ ดังนั้น เมื่อวิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา มีการก่อตั้งมาเป็นเวลานาน จึงเป็นผลให้บุคลากรคืออาจารย์ส่วนใหญ่รับราชการมาเป็นเวลานานด้วย มีอายุมาก และคิดว่า "ตนเองมีประสบการณ์และความรู้ในเรื่องต่าง ๆ มากกว่า"³⁵ อาจารย์รุ่นใหม่ที่มีอายุน้อยซึ่งมีอายุ 30 ถึง 40 ปี ที่อยู่ในวัยคนหนุ่มสาวที่สามารถ "เปลี่ยนแปลง อุดมคติ หรือแนวความเชื่อได้ง่ายกว่าบุคคลที่มีอายุมาก"³⁶ ทั้งนี้เพราะบุคคลที่อยู่ในวัย ดังกล่าว เป็นวัยที่กำลังมีการเปลี่ยนแปลง มีอุดมคติ มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีความกระตือรือร้น มีความหวัง และความพยายามที่จะสร้างชีวิตของตนให้มีคุณค่า ต้องนำ ความรู้ด้านทฤษฎีต่าง ๆ ที่เรียนมาใช้ปฏิบัติจริง เพื่อพัฒนาและปรับปรุงสังคมให้ดีขึ้น³⁷ จากความคิดที่แตกต่างกันดังที่กล่าวมาอาจ เป็นผลให้อาจารย์ที่มีอายุต่างกันจะมีปรัชญา การศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาแตกต่าง

³⁵ สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา, บันทึกวิทยาลัยครู²⁷ (กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2527), หน้า 1 - 75.

³⁶ สุคใจ ทศพร, "ครูเก่ากับหลักสูตรใหม่" วารสารพัฒนาหลักสูตร, หน้า 35 - 37.

³⁷ เต็มสิริ บุญยสิงห์, "ฝึกหัดครูนอกสั่งเวียน" วารสารครูปริทัศน์ (ธันวาคม 2525): 46 - 50.

กันด้วย³⁸

2.2 วุฒิการศึกษา อาจารย์วิทยาลัยครูสทวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และครูอยุธยาส่วนใหญ่ที่วิจัยมีวุฒิปริญญาโทขึ้นไป คือ ปริญญาโท ร้อยละ 65.1 และปริญญาเอก ร้อยละ 5.4 รวม ร้อยละ 69.5 ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งคือมีวุฒิการศึกษาค่ากว่าปริญญาโท คือ ปริญญาตรี ร้อยละ 27.5 สูงกว่าปริญญาตรี ร้อยละ 2.0 และมีสัดส่วนใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษา คือ วุฒิการศึกษาค่ากว่าปริญญาตรีและปริญญาตรี ร้อยละ 38.54 ปริญญาโท ร้อยละ 59.43 ปริญญาเอก ร้อยละ 2.02³⁹ เมื่อเปรียบเทียบผลการวิจัยกับเกณฑ์มาตรฐานปรากฏว่าในระดับปริญญาตรีมีจำนวนค่าต่ำกว่าเกณฑ์มาตรฐาน แต่ในระดับปริญญาโทและเอก กลับสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน ทั้งนี้เป็นผลมาจาก "กรมการฝึกหัดครูได้ตระหนักถึงความสำคัญของวุฒิอาจารย์ จึงมีแผนพัฒนาบุคลากรระยะสั้นและระยะยาว จัดอบรมและส่งเสริมการศึกษาต่อทั้งในประเทศและต่างประเทศ เพื่อเพิ่มวุฒิและความรู้ความสามารถของอาจารย์ให้สูงขึ้น"⁴⁰ จากการจัดวางแผนงานในการปรับปรุงคุณภาพการศึกษาระดับอุดม ของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสทวิทยาลัย ได้กำหนดมาตรฐานของสัดส่วนวุฒิการศึกษาของคณาจารย์วิทยาลัยครู ดังนี้ คือ ปริญญาตรี ร้อยละ 20.0 ปริญญาโท ร้อยละ 65.0 ปริญญาเอก 15.0⁴¹ เมื่อรวมแล้วเฉลี่ยอาจารย์ได้ 178 คน ต่อ 1 วิทยาลัยครู ที่ได้รับปริญญาโท และปริญญาเอก⁴² นอกจากนี้สทวิทยาลัย ยังได้กำหนดเป้าหมายในการ

³⁸สุคใจ ทศพร, "ครูเก่ากับหลักสูตรใหม่" วารสารพัฒนาหลักสูตร, หน้า 35 - 37.

³⁹วิจิตร ศรีสอาน, "การรับรองมาตรฐานและวิษยะฐานะสถาบันอุดมศึกษา" วารสารสภาการศึกษาแห่งชาติ 11 (ตุลาคม - พฤศจิกายน 2519): หน้า 4 - 27.

⁴⁰กรมการฝึกหัดครู, แนวทางพัฒนาวิทยาลัยครู (กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2524), หน้า 19 - 19.

⁴¹สรุปผลการประชุมปฏิบัติการของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสทวิทยาลัย วันที่ 3 - 7 มีนาคม 2529, หน้า 10 (อัครสำเนา).

⁴²พลสัมพันธ์ โพธิ์ศรีทอง, "วิทยาลัยครู. ความสำเร็วจปัจจุบัน อนาคตที่รัฐบาลไม่ควรพลาดโอกาสในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา" คุรุปริทัศน์ 9, 6 (มิถุนายน): หน้า 46.

พัฒนาความรู้ทางการศึกษาของคณาจารย์ในวิทยาลัยครูให้สูงขึ้น ระหว่างปีการศึกษา 2530 - 2534 โดยสนับสนุนให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ศึกษาต่อในระดับปริญญาโท จำนวน 230 คน ปริญญาเอก จำนวน 159 คน และสนับสนุนให้อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยศรีอยุธยาศึกษาต่อในระดับปริญญาโท จำนวน 116 คน ปริญญาเอก จำนวน 150 คน⁴³ จากนโยบายและแผนงานที่ส่งผลการเปลี่ยนแปลงความรู้ทางการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัย จากที่กล่าวมาแล้วนั้น ย่อมก่อให้เกิดการพัฒนา สนับสนุนต่อการปรับปรุงคุณภาพและพัฒนาวิชาการ ตลอดจนการบริการสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ดังนั้นจะเห็นได้ว่าความรู้ทางการศึกษาของอาจารย์ที่แตกต่างกัน อาจมีผลต่อการคิด การวิเคราะห์ปัญหาต่าง ๆ ทางด้านการศึกษา มีความแตกต่างกันได้

จากเหตุผลดังกล่าวจึงสอดคล้องกับการวิจัยที่ว่าความรู้ทางการศึกษาของอาจารย์วิทยาลัยครูแตกต่างกันจะมีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแตกต่างกัน

2.3 สถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูง จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่สำเร็จการศึกษาจากภายในประเทศ (ดูตาราง 6 และ 27) ซึ่งผลการเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามสถานศึกษาที่สำเร็จในระดับสูงสุด พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในระดับภาค แต่ในระดับชาติไม่พบว่ามี ความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งอาจารย์ที่สอนอยู่ในวิทยาลัยครู ปัจจุบันส่วนใหญ่เป็นอาจารย์ที่สำเร็จภายในประเทศมากกว่าสำเร็จจากต่างประเทศ อาจเป็นเพราะสถานศึกษาภายในประเทศมีสถานศึกษามากมาย ด้วยเหตุที่ "การจัดการฝึกหัดครูในปัจจุบันอยู่ในความรับผิดชอบของหลายหน่วยงานด้วยกันทั้งที่สังกัดทบวงมหาวิทยาลัย อันได้แก่คณะครุศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ ในมหาวิทยาลัยต่าง ๆ ในสังกัดกระทรวงศึกษาธิการ

⁴³ ดูรายละเอียดได้จาก สรุปผลการประชุมปฏิบัติการของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการสหวิทยาลัย, หน้า 26 (ตารางที่ 3)

อันได้แก่กรมพลศึกษา วิทยาลัยเทคโนโลยี และอาชีวศึกษา กรมศิลปากร คือ วิทยาลัยนาฏศิลป์ และช่างศิลป์ ซึ่งเนื่องจากจะมุ่งผลิตศิลปินและช่างศิลป์แล้ว ในหลักสูตรการสอนในปัจจุบันยังมีวิชาครู เพื่อให้ผู้สำเร็จการศึกษาสามารถออกไปเป็นครูนาฏศิลป์คนตรี และครูช่างศิลป์ได้ด้วย นอกจากหน่วยงานผลิตครูดังกล่าวข้างต้นแล้ว ก็มีหน่วยงานหลักที่สำคัญในการผลิตครู คือกรมการฝึกหัดครูซึ่งมีวิทยาลัยครูทั้งสิ้น 36 แห่งทั่วประเทศ⁴⁴ ถึงแม้ว่าอาจารย์วิทยาลัยครูส่วนใหญ่จะจบการศึกษาจากสถานศึกษาดังกล่าวในประเทศ แต่มีอาจารย์อีกเป็นจำนวนมากที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศ ซึ่งอาจได้รับอิทธิพลของปรัชญาการศึกษาของประเทศที่เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสหรัฐอเมริกา⁴⁵ รวมทั้งได้เห็นปัญหาของสหรัฐอเมริกาที่คล้ายคลึงกับสภาพสังคมไทย เช่น ปัญหาบัณฑิตว่างงาน ที่มีแนวโน้มว่าจะส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในหลายทิศทาง ทั้งทางด้าน เศรษฐกิจ สังคม และอารมณ์จิตใจ⁴⁶

จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นผลให้อาจารย์ในวิทยาลัยครูที่สำเร็จการศึกษาจากต่างประเทศกับในประเทศมีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการไม่แตกต่างกัน แต่ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการในระดับภาคแตกต่างกันอาจ เป็นผลมาจากอิทธิพลจากปรัชญาการศึกษา วัฒนธรรม และเทคโนโลยี ซึ่งอาจารย์ได้รับมาจากการศึกษาในต่างประเทศ อาจมีส่วนให้การมองภาพของการจัดการศึกษาภายในภาคหรือท้องถิ่นแตกต่างไปจากอาจารย์ที่สำเร็จการศึกษาจากภายในประเทศได้

⁴⁴ สิบปนนท์ เกตุทัต, "บทบาทของวิทยาลัยครูตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ระยะที่ 5 (พ.ศ. 2525 - 2529)" วารสารการศึกษาแห่งชาติ 15, 4 (เมษายน - พฤษภาคม 2524), หน้า 23.

⁴⁵ ศักดา ปรากฏประธานพร, ปรัชญาการศึกษามับพื้นฐาน, หน้า 119.

⁴⁶ รจนา กุลรัตน์ และคณะ, "สภาพทางสังคมของบัณฑิตว่างงาน." วารสารวิจัยการศึกษา 10, 3 (กุมภาพันธ์ - มีนาคม 2530): 9.

2.4 วิชาเอก-โทที่จบการศึกษา จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูใน สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาส่วนใหญ่จบวิชาเอก-โททางการศึกษา (ดูตาราง ที่ 7 และ 28) ซึ่งผลการเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ วิทยาลัยครูจำแนกตามวิชาเอก-โทที่จบการศึกษาพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะการผลิตนักศึกษาในสาขาวิชาชีพของวิทยาลัยครูผลิตได้น้อย เนื่องจาก อาจารย์วิทยาลัยครูที่จบวิชาเอก-โทในด้านสาขาวิชาชีพมีจำนวนจำกัดและไม่เพียงพอแก่ ความต้องการ เช่น สาขาวิชาไฟฟ้า ช่างยนต์ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ ช่างถ่ายภาพ ช่างสำรวจ ช่างก่อสร้าง ศิลปกรรม ปฎิมากรรม และคอมพิวเตอร์ เป็นต้น 47 ดังนั้นอาจารย์ส่วนใหญ่ ที่ได้รับการบรรจุเข้ามาทำการสอนในวิทยาลัยครูในสาขาวิชาชีพโดยเฉพาะในคณะวิทยาการ จัดการ คณะอุตสาหกรรมศึกษา และคณะเกษตรกรรม จึงไม่เคยได้ศึกษาทางด้านวิชาการ ศึกษา และการเรียนการสอนมาก่อน

จากเหตุผลดังกล่าว จะเห็นได้ว่าผู้ที่จบวิชาเอก-โททางการศึกษา จะมีบุคลิกภาพ เหมาะสมที่จะเป็นครู มีสมรรถภาพในวิชาชีพครูอย่างเด่นชัด แตกต่างไปจากบุคคลที่ไม่ได้รับ การศึกษา และผู้ที่จบทางการศึกษาก็จะมีเทคนิควิธีสอนจนรูปแบบในการสอนและถ่ายทอด วิชาความรู้ที่แตกต่างไปจากคนที่ไม่เคยเรียนไม่เคยฝึกในสถาบันฝึกหัดครูมาก่อนอย่างเด่นชัด⁴⁸ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้แนวคิดทางการศึกษาและปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์ที่จบวิชาเอก-โททางการศึกษากับไม่จบทางการศึกษา มีความแตกต่างกัน

2.5 ประสบการณ์ในการทำงาน จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูใน สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ในการทำงานระหว่าง 15 ถึง 20 ปี รองลงมาคือ 25 ปีขึ้นไป (ดูตารางที่ 8) เมื่อแบ่งประสบการณ์ในการทำงาน เป็นลักษณะมีประสบการณ์น้อย คือระหว่าง 1 - 10 ปี มีประสบการณ์ในระดับกลางคือ

47 วิจิต คารายถ, "สถานภาพทางวิชาการของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาค ตะวันตก" วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต ภาควิชาอุดมศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย, 252๖, หน้า 88

48 ทวีป อภิสิทธิ์, "เอกภาพในการบริหารการศึกษา" รวมบทความเกี่ยวกับการอุดมศึกษา, 2526, หน้า 4 (อัครสำเนา)

ระหว่าง 10 - 20 ปีและมีประสบการณ์มากคือ 20 ปีขึ้นไป ส่วนใหญ่ปรากฏว่ามีประสบการณ์ในการทำงานอยู่ระหว่าง 10 - 20 ปีมากที่สุด (ดูตารางที่ 29) ผลการเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ "อาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานมานาน จะมีศักยภาพที่จะทำงานเขียนทางวิชาการและบริหารงานทางวิชาการแก่สังคมมากกว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์การทำงานน้อย"⁴⁹ จากการวิจัยของ วิจิต คาราบด พบว่าอาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยจะทำงานนิเทศและการสอนมาก แต่อาจารย์ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมากจะทำงานเขียนทางวิชาการและบริการทางวิชาการแก่สังคม⁵⁰ ในการเปรียบเทียบประสบการณ์ในการทำงานกับปรัชญาการศึกษาตามความต้องการนั้น จะเห็นได้ว่างานวิจัยของ อภัสสรีย์ ไชยคุนา และ สุรินทร์ รักชาติ มีผลสอดคล้องกันว่า บุคคลที่มีประสบการณ์การทำงานมานานมักจะได้รับการศึกษาในระบบเก่าที่มีแนวโน้มไปทางอนุรักษนิยม ทำให้บุคคลมีแนวคิดความเชื่อโน้มไปทางอนุรักษนิยมด้วย⁵¹ และผู้ที่มีประสบการณ์น้อยหรือไม่มีประสบการณ์เลยจะได้รับการศึกษาแนวใหม่ที่โน้มไปทางเสรีนิยม⁵²

49

Micheal Thomas Murphy, "Faculty in Public Service Activities in Baltimore Higher Education Institution" Dissertation Abstracts 35 (March 1975), p. 5867-A.

50

วิจิต คาราบด, "สถานภาพทางวิชาการของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันตก", หน้า 90.

51

อภัสสรีย์ ไชยคุนา, "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการที่เข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ", หน้า จ.

52

สุรินทร์ รักชาติ, "การเปรียบเทียบความเชื่อทางปรัชญาการศึกษา ระหว่างผู้บริหาร อาจารย์และนักศึกษาวิทยาลัยครูในกรุงเทพมหานคร" หน้า 153-161.

จากเหตุผลดังกล่าวอาจ เป็นข้อสรุปได้ว่าประสพการณ์ในการทำงานของอาจารย์ วิทยาลัยครูแตกต่างกันจะมีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแตกต่างกัน

2.6 คณะวิชาที่สอน จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัย รัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่สอนอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์และรอง ลงมาคือคณะครุศาสตร์ (ดูตารางที่ 10 และ 31) ผลการเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษา ความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามคณะที่สอน พบว่ามีความแตกต่างอย่าง มีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ "อาจารย์วิทยาลัยครู รวบรวมละ 41 เป็นผู้เชี่ยวชาญและ อดิศทางสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ รวบรวมละ 24 มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิทยาศาสตร์ และคณิตศาสตร์ รวบรวมละ 23 มีความเชี่ยวชาญทางด้านการศึกษาและอีก รวบรวมละ 12 มีความเชี่ยวชาญทางด้านวิชาชีพพิเศษต่าง ๆ เช่นอุตสาหกรรมศิลป์, คหกรรม, เกษตร และ วิชาชีพท้องถิ่น" 53 ดังนั้นอาจมีผลต่อความคิด ทักษะ และความต้องการทางด้านปรัชญา การศึกษาที่แตกต่างกัน ดังที่ อาภัสสรี ไชยคุนา ได้วิจัยพบว่า อาจารย์ที่สอนในสาขาครุ ศาสตร์ มีแนวโน้มไปทางลัทธิพิพัฒนาการนิยมและอติภาวะนิยมสูงกว่าอาจารย์ที่สอนในสาขา มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และอาจารย์ที่สอนในสาขาวิทยาศาสตร์มีแนวคิดโน้มไปทาง ลัทธิสารัตถนิยมและนิรันตรนิยมสูงกว่าอาจารย์ในสาขาครุศาสตร์ 54

จากเหตุผลดังกล่าวอาจ เป็นข้อสรุปได้ว่าอาจารย์วิทยาลัยครูที่สอนในคณะต่างกัน มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแตกต่างกัน

2.7 ตำแหน่งทางวิชาการ จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิ- ทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีตำแหน่งอาจารย์ 2 รองลงมาคือ อาจารย์ 3

53 พลสัมพันธ์ โพธิ์ศรีพิทยา, "วิทยาลัยครู ความสำเร็จปัจจุบันอนาคตที่รัฐบาล ไม่ควรพลาดโอกาสในการใช้ทรัพยากรทางการศึกษา", หน้า 46-47.

54 อาภัสสรี ไชยคุนา, "การเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา ระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการที่เข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมครู และบุคลากรทางการศึกษาประจำการในกลุ่มวิทยาลัยครูภาคเหนือ", หน้า 128-130.

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ อาจารย์ 1 และศาสตราจารย์ เรียงตามลำดับ เมื่อรวมตำแหน่งทางวิชาการตามแบบอุดมศึกษาในมหาวิทยาลัยหรือตามตำแหน่งทางวิชาการแบบใหม่ ผลปรากฏว่าอาจารย์วิทยาลัยครูสทศวิทยาดัชรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา มีตำแหน่งอาจารย์สูงสุดร้อยละ 80.2 รองลงมาคือ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ร้อยละ 17.5 ตำแหน่งรองศาสตราจารย์ร้อยละ 2.3 (ส่วนตำแหน่งศาสตราจารย์ปัจจุบันมีเพียง 2 ท่านจากทั้งประเทศ ผู้วิจัยจึงไม่ได้อธิบาย) เรียงตามลำดับ เมื่อเปรียบเทียบปริญญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามตำแหน่งทางวิชาการ พบว่าในระดับภาค มีปริญญาการศึกษาตามความต้องการไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระดับชาติพบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการพิจารณาคำแหน่งทางวิชาการของกรมการฝึกหัดครูเป็นที่น่าสังเกตได้ว่ากรณีที่ "อาจารย์วิทยาลัยครูจะดำรงตำแหน่งทางวิชาการ เป็นผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ ได้นั้นต้องเป็นผู้ที่อยู่ในระดับ 5 และ 6 มีผลงานวิจัยถึงขั้นที่สภาเห็นว่าดีเลิศ หรือผลงานทางวิชาการปรากฏเป็นที่รับรองของสภา" ⁵⁵ ดังนั้นอาจารย์ส่วนใหญ่จึงมุ่งทำวิจัยหรือผลิตผลงานทางวิชาการเพื่อใช้ในการปรับตำแหน่งเป็นสำคัญ ⁵⁶ ส่วนอาจารย์ที่ต่ำกว่าระดับ 5 มักเป็นอาจารย์วัยหนุ่มสาว จึงมุ่งทำการสอน งานนิเทศการสอนและงานบริการทางวิชาการ แก่สังคม ที่ออกนอกสถานศึกษา

จากการพิจารณาคำแหน่งทางวิชาการดังที่กล่าวมาเป็นที่น่าสังเกตได้ว่ามีความแตกต่างกันเฉพาะในด้านของผลงานวิจัยหรือผลงานทางวิชาการที่มีสภารับรอง กับช่วงเวลาที่ทำการสอนในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น จึงไม่อาจจะสรุปได้ว่าความรู้ความสามารถระหว่างอาจารย์กับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ รองศาสตราจารย์ และศาสตราจารย์ มีความ

⁵⁵ กรมการฝึกหัดครู, "พ.ร.บ.วิทยาลัยครู 2518 และพระราชกฤษฎีกาที่เกี่ยวข้อง" สามทศวรรษกรมการฝึกหัดครู, หน้า 27-28.

⁵⁶ วิจิต คาราบด, "สถานภาพทางวิชาการของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาค ตะวันตก", หน้า 89.

แตกต่างกัน แต่อาจจะกล่าวได้ว่าผู้ที่ทำหน้าที่ทางวิชาการในตำแหน่งศาสตราจารย์ มีประสบการณ์ ความสนใจ ตลอดจนมีผลงานทางด้านวิชาการหรือผลงานทางการวิจัย มากกว่า ตำแหน่งรองศาสตราจารย์และตำแหน่งรองศาสตราจารย์มีมากกว่าตำแหน่ง อาจารย์ เช่นเดียวกัน จากผลการวิจัยพบว่าปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาในระดับภาคไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญ แต่ในระดับชาติมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ที่เป็นเช่นนี้อาจอธิบาย ได้ว่าตำแหน่งทางวิชาการจะไม่เป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การมองภาพภายในท้องถิ่นหรือภาค ซึ่งอาจารย์ทุกคนคุ้นเคยสัมผัสและเข้าใจ เป็นอันที่อยู่แล้วในชีวิตของการปฏิบัติงาน แต่จะมีผลต่อความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ เมื่อมองภาพรวมของทั้งประเทศ อาจเนื่อง มาจากความแตกต่างกันในด้านความคิด อุดมคติ ค่านิยม ประสบการณ์ ตลอดจนจากหลัก มาตรการทฤษฎีที่ได้รับการศึกษาปลูกฝังมา และข้อค้นพบที่ได้รับจากปฏิบัติงานในการสอน งานวิจัย การผลิตผลงานทางวิชาการ เป็นต้น รวมทั้งเหตุผลทางด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม มาประกอบในการพิจารณาของอาจารย์ด้วย

2.8 ประสบการณ์นอกสถาบัน จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสห วิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาส่วนใหญ่ไม่เคยมีประสบการณ์นอกสถาบันมาก่อน รองลงมาคือเคยมีประสบการณ์นอกสถาบันในระดับมัธยมศึกษา (ดูตารางที่ 11 และ 32) ผลการเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนก ความประสบการณ์นอกสถาบัน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญซึ่งสอดคล้องกับผล การสัมมนา มีจัดขึ้นโดยสมาคมการศึกษาแห่งประเทศไทยที่กล่าวไว้ว่า "อาจารย์ในสตา- บันการฝึกหัดครู ส่วนใหญ่ยังขาดประสบการณ์ในการสอนในโรงเรียนประถมศึกษา มัธยม ศึกษา อาชีวศึกษา การสอนนักศึกษาจึงไม่สามารถนำประสบการณ์จริงมาสอนนักศึกษาครูได้ มักจะสอนตามตำราหรือ เน้นภาคทฤษฎีเป็นหลัก"⁵⁷

⁵⁷ พจน์ สะเพียรชัย, "สภาพปัจจุบันและปัญหาของกรมการฝึกหัดครู" เอกสาร ประกอบการบรรยายโครงการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการฝึกหัดครู 16 (เมษายน 2529), หน้า 22-23.

แต่ในขณะที่เดียวกันครูทั้งในระดับประถมศึกษา และมีมัธยมศึกษามากกว่าร้อยละ 80 เป็นผลผลิตของวิทยาลัยครู⁵⁸ จากสภาพดังกล่าวอาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูแตกต่างกัน เนื่องจากผลของประสบการณ์ในสภาพที่แตกต่างกัน ทำให้มีความเห็นถึงความสอดคล้องในการจัดปรัชญาการศึกษาตามระดับต่าง ๆ มีความแตกต่างกัน

2.9 ภาระงาน จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีภาระงานในการสอนระหว่าง 6-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ (ดูตารางที่ 12) เมื่อแบ่งภาระในการสอนปรากฏว่าส่วนใหญ่อาจารย์มีภาระงานในการสอนน้อย คือระหว่าง 1-10 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ รองลงมามีภาระงานในการสอนระดับปานกลางคือ 11-20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ มีภาระงานในการสอนมากคือมากกว่า 20 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ และไม่มีภาระงานในการสอนเลย เรียงตามลำดับ (ดูตารางที่ 33) เมื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามภาระงานพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้เนื่องจากแผนพัฒนาการศึกษาระยะที่ 6 ของกรมการฝึกหัดครู ต้องการลดปริมาณการผลิตครูระดับต่ำกว่าปริญญา และปริญญาตรีในสาขาที่มีความต้องการน้อย⁵⁹ เพื่อจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพท้องถิ่น และมีผู้ที่ได้รับการศึกษามีความรับผิดชอบและมีส่วนร่วมต่อการพัฒนาท้องถิ่นอันเป็นแหล่งภูมิปัญญาของคน⁶⁰ ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้ภาระงานในการสอนของอาจารย์ในแต่ละคณะวิชา มีความแตกต่างกัน คือ คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีชั่วโมงในการสอนมากกว่าคณะอื่น ทั้งนี้เป็นเพราะลักษณะวิชาในคณะนี้มีวิชาที่ตอบสนองความต้องการของสังคมและเป็นวิชา

⁵⁸ กรมการฝึกหัดครูและสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, รายงานผลการวิจัยเรื่องการศึกษาตามผลการฝึกหัดครู (กรุงเทพมหานคร เอราวันการพิมพ์, 2529), หน้า 1-2.

⁵⁹ พจน์ สะเพียรชัย, "สภาพปัจจุบันและปัญหาของกรมการฝึกหัดครู" เอกสารประกอบการบรรยาย โครงการสัมมนาเรื่อง ทิศทางการฝึกหัดครู, หน้า 24

⁶⁰ กอ สวัสดิ์พานิชย์, "ระบบการศึกษาไทยในอนาคต" คุรุปริทัศน์ (พฤษภาคม 2525), หน้า 120.

ที่มีการเน้นมาก ในขณะเดียวกันอาจารย์ที่สังกัดคณะวิทยาศาสตร์จะมีชั่วโมงสอนน้อยก็ได้ปรับบทบาทของคณะวิชาไปทำงานแข่งค่ากรา เขียนบทความบริการทางวิชาการ แก่สังคมมากกว่าคณะวิชาอื่น ๆ⁶¹

จากความแตกต่างของภาระงานในการสอนของอาจารย์วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา อาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์แตกต่างกัน อาจเนื่องมาจากบทบาทในการทำงานต่างกัน กล่าวคือ อาจารย์ที่มีการเรียนน้อยจะมีเวลาในการทำงานด้านอื่น เช่น งานบริหารและธุรการ งานบริการชุมชนและสังคม งานวิจัยงานผลิตผลงานทางวิชาการ เป็นต้น มากกว่าอาจารย์ที่มีการเรียนการสอนมาก ซึ่งจะมีโอกาสในการไปทำงานด้านอื่นน้อย ดังนั้นอาจารย์อาจให้ความสำคัญของการเรียนการสอนมากที่สุด ด้วยเหตุดังกล่าวนี้อาจเป็นผลให้อาจารย์มีแนวคิด ทิศนคติ และความต้องการปรัชญาการศึกษาในการจัดการศึกษามีความแตกต่างกันได้

2.10 งานที่ปฏิบัติมากที่สุดนอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน
จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่มีงานด้านบริหารและธุรการ (ดูตาราง 13 และ 34) เมื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามงานที่ปฏิบัติมากที่สุด นอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอน พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะในสภาพปัจจุบันอาจารย์วิทยาลัยครูยังไม่เปลี่ยนบทบาทจากผู้สอนเพียงอย่างเดียว การค้นคว้าวิจัยเพื่อพัฒนาการทางวิชาการ การผลิตผลงานทางวิชาการและงานบริการชุมชน และสังคมยังไม่ได้ได้รับความสนใจเท่าที่ควร⁶² แ่งงานด้านการบริหารและธุรการ ที่นอกเหนือจากการสอนและนิเทศการสอนของอาจารย์ยังมีอยู่สูงมาก ในขณะที่กรมการฝึกหัดครูได้พยายามกำหนดนโยบายเพื่อสนับสนุนอาจารย์วิทยาลัยครูให้มีการพัฒนาคุณภาพยิ่งขึ้น โดยการส่งเสริมให้มีการทำการวิจัย ผลิตผลงานทางวิชาการ

⁶¹ วิจิต คาราบด "สถานภาพทางวิชาการของอาจารย์ในวิทยาลัยครูภาคตะวันออกเฉียงเหนือ" หน้า 90.

⁶² ประเสริฐ มาสุปรีดี, "วิทยาลัยครู. เป็นมหาวิทยาลัยชั้น 2 จริงหรือ" ครูปริทัศน์ 8 (กันยายน 2526), หน้า 82 - 83.

การบริหารแก่งัดล้ม และการทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ⁶³ มากขึ้น โดยเฉพาะ
วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ซึ่งมีวิทยาลัยครูส่วนใหญ่มีอายุ
มาเป็นเวลานาน จึงเป็นแบบฉบับสำคัญของวิทยาลัยครูที่เป็คใหม่

จากข้อสรุปดังกล่าวมาอาจ เป็นผลให้อาจารย์ที่ปฏิบัติงานทางด้านการศึกษา
งานการบริหารและธุรการ การผลิตผลงานทางวิชาการ การบริหารชุมชนและสังคม
รวมทั้งงานการสอนเพียงอย่างเดียว จะมีประสบการณ์และข้อค้นพบที่ได้รับจากการ
ปฏิบัติงานแตกต่างกัน ดังนั้นในด้านความคิด ทักษะ ความเข้าใจที่มีต่อการศึกษาก็
แตกต่างกันได้ และจะส่งผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแตกต่างกันด้วย
เช่นกัน

2.11 การดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ จากการ
วิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาส่วนใหญ่ไม่เคย
ไปดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศ เมื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษา
ตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู จำแนกตามการดูงานหรือประชุมทางวิชา
การในต่างประเทศไม่พบว่ามี ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจ เป็นเพราะ
การศึกษาในระดับอุดมศึกษามีการจัดการศึกษาเพื่อสนองความต้องการของสังคมยิ่งขึ้น⁶⁴
ดังนั้นการที่อาจารย์ได้ไปดูงานหรือประชุมทางวิชาการ เพื่อที่จะไปดูหรือศึกษาถึงความ
เปลี่ยนแปลงระบบการผลิต เพื่อนำประสบการณ์นั้นมาวิเคราะห์ใน การนำรูปแบบมา
เสนอในการจัดการศึกษา และอีกประการหนึ่งอาจารย์ที่เดินทางไปดูงานหรือประชุม
ทางวิชาการในต่างประเทศใช้เวลาในการดูงานหรือประชุมทางวิชาการมีเวลาสั้น
มากอาจ เป็นผลให้ความเข้าใจถึงเนื้อหา แนวคิด หลักการ และกระบวนการของงาน
ที่ไปดูหรือศึกษายังไม่ชัดเจนก็พอจึงอาจ เป็นการดูเฉยๆได้ แต่อาจารย์ที่ไม่เคยไปดู
งานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศมิใช่ว่าจะไม่มี การดูงานหรือประชุมทาง
วิชาการในประเทศเลย กรมการฝึกหัดครูได้ "สนับสนุนให้อาจารย์ได้ไปเยี่ยมดูการ

⁶³ พจนี สะเพียรชัย, "สภาพปัจจุบันและปัญหาของการฝึกหัดครู" เอกสาร
ประกอบการบรรยายโครงการสัมมนาเรื่องทิศทางการฝึกหัดครู, หน้า 24.

⁶⁴ ประยูร ศรีประสาธน์, "ทิศทางการศึกษานอนภาค" วารสารการ
ศึกษาแห่งชาติ, หน้า 56 - 57.

สอนและศึกษางานจากสถาบันอุดมศึกษาอื่น ๆ และวิทยาลัยอื่นให้มากขึ้นกว่าเดิม"⁶⁵ ซึ่งเท่ากับว่าเป็นการดูงานหรือประชุมทางวิชาการในประเทศที่มีอยู่แล้วนั่นเอง

จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นผลให้อาจารย์ที่เคยดูงานหรือประชุมทางวิชาการในต่างประเทศกับไม่เคยดูงานหรือประชุมทางวิชาการในประเทศมีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการไม่แตกต่างกัน

2.12 ภูมิลาเนาเดิม จากการวิจัยพบว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาส่วนใหญ่มีภูมิลาเนาเดิมอยู่นอกเขตรับผิดชอบของสหวิทยาลัย (ดูตารางที่ 15 และ 36) ซึ่งผลการเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามภูมิลาเนาเดิมพบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากประสบการณ์ สภาพชีวิตความเป็นอยู่ ค่านิยม ประเพณีวัฒนธรรม เศรษฐกิจและสภาพสังคม ของอาจารย์ที่มีภูมิลาเนาเดิมในท้องถิ่นภาคกลาง ภาคเหนือ ภาคใต้ และภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ในบางประการมีความแตกต่างกัน ซึ่งอาจจะส่งผลให้เกิดแนวคิดและปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแตกต่างกันได้ เพราะอาจารย์ที่ทำการสอนอยู่ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยาเป็นอาจารย์ที่มีภูมิลาเนาเดิมมาจากทุกภาคทั่วประเทศไทย ทั้งนี้อาจเป็นผลสืบเนื่องมาจาก "การเข้าศึกษาในเมืองหลวง แล้วไม่ยอมกลับไปท้องถิ่นกำเนิดของตนเองเมื่อเรียนจบ"⁶⁶ หรือเกิดจากความไม่สอดคล้องกันระหว่างผู้จบการศึกษากับตำแหน่งที่บรรจุราชการในท้องถิ่นจึงเป็นผลให้คนในท้องถิ่นถูกผลักดันออกนอกท้องถิ่นเพื่อหางานทำ

จากเหตุผลที่กล่าวมาอาจเป็นข้อสนับสนุนให้เห็นได้ว่าอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ซึ่งมีภูมิลาเนาเดิมแตกต่างกัน ย่อมมีพื้นฐานทางด้านสภาพเศรษฐกิจสังคม ประเพณีวัฒนธรรม สภาพความเป็นอยู่ ความเคยชิน

⁶⁵ ทัศนีย์ ศุภเมธี, "การพัฒนาอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครู" ครูปริทัศน์ 7 (ธันวาคม 2525), หน้า 19.

⁶⁶ พันธุ์ หันนาคินทร์, การศึกษาของไทย (กรุงเทพมหานคร: วัฒนาพานิช, 2521), หน้า 42.

และค่านิยมดั้งเดิมต่างกันอาจ เป็นผลให้มีปรัชญาการศึกษาตามความต้องการแตกต่างกันได้

2.13 ความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม จากการวิจัยพบว่า อาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ส่วนใหญ่เห็นว่าวิชาชีพเฉพาะเป็นวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมมากที่สุด (ดูตารางที่ 16 และ 37) เมื่อเปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูจำแนกตามความคิดเห็นเกี่ยวกับวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริม พบว่ามีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะทิศทางของวิทยาลัยครูซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาในอนาคตจะต้องเปลี่ยนแปลงอย่างมาก อันเป็นผลมาจากการว่างงานของบัณฑิต⁶⁷ โดยเฉพาะในสถาบันการผลิตครู ดังนั้นการจัดการศึกษาตามเป้าหมายของวิทยาลัยครูระหว่างปี 2530 - 2534 ได้กำหนดให้ "การผลิตบัณฑิตสาขาวิชาชีพครูและสาขาวิชาการต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและตลาดแรงงาน มีคุณภาพและคุณธรรมสามารถพัฒนาตนเองให้เข้ากับภาวะความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม และยังเป็นการเปิดโอกาสทางการศึกษาให้แก่นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลายที่จะได้ศึกษาตามความสามารถทางสติปัญญาและสถานะทางเศรษฐกิจของคน"⁶⁸ แต่วิทยาลัยครูก็ยังเป็นสถาบันผลิตครู ดังนั้นผลผลิตคือนักศึกษาครูที่จะออกไป เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพเหมาะสมที่จะเป็นครู⁶⁹ และมีการปลูกฝังคุณธรรมสำหรับครูอย่างดีพอ⁷⁰

⁶⁷ ประยูร ศรีประสาธน์, "ทิศทางอุดมศึกษาในอนาคต" วารสารการศึกษา แห่งชาติ 20, 4 (เมษายน - พฤษภาคม 2529): 56.

⁶⁸ สรุปผลการประชุมปฏิบัติการของผู้อำนวยการสำนักงานคณะกรรมการ สหวิทยาลัย, หน้า 9- 10.

⁶⁹ ทวีป อภิสิทธิ์ "เอกภาพในการบริหารการศึกษา" รวมบทบทความเกี่ยวกับการอุดมศึกษา, หน้า 4 (อัครสำเนา)

⁷⁰ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์, "การปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอนในสถาบัน การฝึกหัดครู" คุรุปริทัศน์ 4, 1 (มกราคม 2522), หน้า 15.

จากเหตุผลดังกล่าวอาจเป็นส่วนที่ชี้ให้เห็นความแตกต่างของการให้ความสำคัญเกี่ยวกับความคิดเห็นในวิชาที่ควรปรับปรุงหรือส่งเสริมของอาจารย์วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา ที่มีความแตกต่างกันคืออาจารย์จำนวนหนึ่งจะให้ความสำคัญในด้านวิชาชีพเฉพาะที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่นและสังคม อาจารย์อีกจำนวนหนึ่งให้ความสำคัญของฝึกสมรรถภาพวิชาชีพครูให้กับนักศึกษาครู อาจารย์อีกจำนวนหนึ่งให้ความสำคัญในด้านเนื้อหาวิชาการ และอีกจำนวนหนึ่งให้ความสำคัญในด้าน การปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรม ด้วยความคิดเห็นที่แตกต่างกันดังกล่าวอาจมีผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์แตกต่างกันด้วย

3. เปรียบเทียบปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู สหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และสหวิทยาลัยศรีอยุธยาในแต่ละด้าน

3.1 จุดมุ่งหมายการศึกษา ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละลักษณะพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือลัทธิรัตนตรนิยม และปฏิรูปนิยม ซึ่งปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู ลัทธิรัตนตรนิยมในระดับภาคเลือกสูงกว่าในระดับชาติ และลัทธิปฏิรูปนิยมในระดับชาติเลือกสูงกว่าในระดับภาค ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุสืบเนื่องมาจากอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา มีความเห็นว่าในท้องถิ่นภาคกลางควรที่จะได้มีการส่งเสริมสนับสนุนในเรื่องของความคึกคักที่ไม่เปลี่ยนแปลงและมีคุณค่าอยู่ตลอดเวลาอันคือเหตุผลและศาสนา ตลอดจนควรที่จะมีการฟื้นฟูสิ่งที่คึกคักอันเป็นอมตะมาใช้ เปรียบเสมือนการถดถอยกลับไปสู่วัฒนธรรมในอดีต⁶⁸ รวมทั้งในท้องถิ่น

⁶⁸ กอ .สวัสดิ์พาณิชย์, "ระบบการศึกษาไทยในอนาคต" คุรุปริทัศน์ (พฤษภาคม 2525) : หน้า 116.

เดิมที่มีสภาพเหล่านี้อยู่แล้ว แต่ปัจจุบันมีความถดถอยและเสื่อมสลายไปเป็นบางส่วนแล้วตามกาลเวลา ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและวัฒนธรรมตะวันตก แต่ปัจจุบันกรมการศึกษาค้นคว้าโดยมีวิทยาลัยครูรับนโยบายไปดำเนินการส่งเสริมและทำนุบำรุงศิลปวัฒนธรรม ซึ่งเป็นหน้าที่สำคัญประการหนึ่งจาก 6 ประการของวิทยาลัยครู แต่ในระดับชาตินั้นการที่อาจารย์วิทยาลัยครูเลือกปฏิบัติปฏิรูปนิยมมากกว่าในระดับภาค อาจเป็นเพราะอาจารย์วิทยาลัยครูพยายามหาคำตอบที่ว่า "การศึกษาที่พึงประสงค์ คืออะไร จะจัดการศึกษาเพื่ออะไร จะจัดการศึกษาเพื่อใครและจะจัดการศึกษาอย่างไร"⁶⁹ คำตอบนั้นน่าจะตอบได้ว่า "การศึกษาเพื่อเสริมสร้างความรู้ ความคิด ความชำนาญชำนาญให้ทุกคนรู้จักตนเอง รู้จักชีวิตและสังคมที่ตนร่วมอยู่ ตลอดจนการสร้างสรรค์ชีวิตและสังคมให้ดีขึ้นให้สอดคล้องกับสังคมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา"⁷⁰

ดังนั้น การศึกษาที่พึงประสงค์จึงควรเป็น "การศึกษาที่สร้างควมหนักคิดในความเป็นคนไทยร่วมกัน และการเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยชาติ"⁷¹ ความระบอบประชาธิปไตยที่ส่งเสริมให้คน

⁶⁹ สิบปนนท์ เกตุทัต, "การศึกษาเพื่อชีวิตและสังคม" รายงานของคณะกรรมการวางพื้นฐานเพื่อปฏิรูปการศึกษา (พระนคร: สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช, 2518), หน้า 5.

⁷⁰ จุมพล พุฒินทร์ชวิน, "การวิเคราะห์แนวทางปฏิรูปการศึกษา" ประชาศึกษา 28, 3 (ตุลาคม 2519): 38.

⁷¹ จุมพล พุฒินทร์ชวิน, "การวิเคราะห์แนวทางปฏิรูปการศึกษา" ประชาศึกษา

มีความเป็นไท มีอิสระ เสรีภาพในด้านความคิดและการกระทำ ด้วยเหตุเหล่านี้อาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และสหวิทยาลัยร้อยยุษา ด้านจุดมุ่งหมายการศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติ แตกต่างกันในลัทธิ นิตินทรนิยม และปฏิรูปนิยม

3.2 หลักสูตร ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือลัทธิ นิตินทรนิยม และอรรถิภาวนิยม ซึ่งปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูลัทธิ นิตินทรนิยมในระดับชาติเลือกสูงกว่าในระดับภาค และลัทธิอรรถิภาวนิยมในระดับภาคเลือกสูงกว่าในระดับชาติ ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุสืบเนื่องมาจากปรัชญา นิตินทรนิยมมีแนวการจัดหลักสูตรระดับอุดมศึกษาเน้นการศึกษาในเรื่องของสติปัญญา เหตุผล ใคแก่วิชาในหมวดการศึกษาทั่วไป (General Education) ส่วนมัธยมศึกษาก็เป็นหลักสูตรที่เตรียมเพื่อการศึกษาในมหาวิทยาลัยเป็นหลักสำคัญ และระดับประถมศึกษาเน้นในด้านการอ่าน การเขียน และการใช้เหตุผล⁷² นอกจากนี้ยังไม่ให้ความสำคัญในด้านอาชีพ เพราะเห็นว่าเป็นวิชาที่สอนเทคนิคการกระทำ ไม่ได้สอนให้ใช้ปัญญาทำความเข้าใจ⁷³ แต่ในระดับชาติการที่เลือกลัทธิอรรถิภาวนิยมสูงกว่าอาจเป็นเพราะว่าปรัชญาอรรถิภาวนิยมไม่ต้องการเสนอวิชาเรียนให้กับผู้เรียน แต่ต้องมีวิชาต่าง ๆ พรรณีให้ผู้เรียนเลือก เพราะวิชาเรียนนั้นเป็นเพียงเครื่องมือให้ผู้เรียนได้พัฒนาความเป็นตัวของตัวเอง⁷⁴ วิชาที่ผู้เรียน

⁷²G. Max Wingo, Philosophy of Education : An Introduction, p. 258.

⁷³ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, ปรัชญาการศึกษาเบื้องต้น, หน้า 73.

⁷⁴A.S. Neill, Summerhill : A Radical Approach to Child, P.32 อ้างถึงใน ศักดา ปรารังประพานพร, ปรัชญาการศึกษานับพันล้าน, หน้า 144-145.

เด็กเรียนนั้นอาจเป็นวิชาที่มีอยู่แล้ว เป็นที่สนใจของผู้เรียนหรือเป็นวิชาใหม่ที่ผู้เรียนมีความสนใจ ซึ่งผู้เรียนอาจจะเห็นความสำคัญที่มีความสอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น ความถนัด และทักษะของตน เช่น ความต้องการเทคนิคอาชีพในร้านเคมีวิเคราะห์ การแปรรูปยาง การเลี้ยงผึ้ง พืชสวน พืชไร่ สัตว์บาล ช่างไฟฟ้า อุตสาหกรรมอาหาร ช่างยนต์ ปศุสัตว์ ประมง ทำนา การท่องเที่ยว ช่างโลหะ การโรงแรม ช่างเจียรระโน มัคคุเทศก์ ช่างออกแบบ -เขียนแบบ ช่างอิเล็กทรอนิกส์ คอมพิวเตอร์ เป็นต้น⁷⁵ วิชาที่กล่าวมาเป็นวิชาที่ได้รับความสนใจจากสังคมท้องถิ่นภายในเขตรับผิดชอบของมหาวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา

3.3 ผู้สอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติโดยส่วนรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละลัทธิไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญในลัทธิใด อาจมีเหตุสืบเนื่องมาจากลักษณะบทบาทหน้าที่และความสำคัญของผู้สอนในแต่ละลัทธิปรัชญาการศึกษา มีความใกล้เคียงกันในหลายประการ และก็มีควมโดดเด่นเฉพาะในแต่ละลัทธิด้วย ดังที่กล่าวถึงผู้สอนแล้วในบทที่ 2 แก่การที่จะบอกว่าผู้สอนในปรัชญาใดดีกว่ากันนั้นเราอาจสรุปไม่ได้ เพราะต้องพิจารณาเหตุผลประกอบในคาบเวลาที่สอน บุคคลที่จะสอน สถานที่ที่จะสอน จุดมุ่งหมายของการสอน เนื้อหาที่จะสอน และกระบวนการเรียนการสอน ที่จะนำมาประกอบการพิจารณาด้วย ดังที่ ชูทิมา ลัจจันนท์ ได้อธิบายถึงผู้สอนตามแนวคิดของ เอิร์น วี พัลเลียส (Earl V. Pullias) และ เจมส์ ดี ยิง (Jame D. Young) ที่ได้ประมวลบทบาทของครูไว้ในหนังสือ A teacher is many things รวม 14 ประการพอสรุปได้ดังนี้คือ

ครูคือผู้นำทางในการเรียน ครูคือผู้ที่ทำให้นักเรียนได้เรียนรู้และเข้าใจ
ครูคือผู้เชื่อมโยงระหว่างคนต่างวัยและต่างยุค ครูคือผู้แสวงหาความรู้
ครูคือผู้สร้าง ครูคือผู้เชี่ยวชาญ ครูคือผู้ให้ความจริงโลงใจ
ครูคือผู้ทำงานประจำวัน ครูคือผู้สร้างทัศนคติใหม่ ครูคือนักเล่า

นิทานและนักแสดง ครูคือผู้เผชิญความจริง ครูคือผู้ทดสอบ ⁷⁶

จากบทบาทของครูทั้ง 14 ประการที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า มีความครอบคลุมบทบาทของผู้สอน ตามแนวคิดปรัชญาการศึกษาทุกลัทธิปรัชญา ด้วยเหตุนี้อาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ในค่านผู้สอนของแต่ละลัทธิไม่แตกต่างกัน

3.4 ผู้เรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่าแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ลัทธิสารัตถนิยม ทั้งนี้อาจเป็นสาเหตุสืบเนื่องมาจากความคาดหวัง และความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในตัวผู้เรียนที่มีลักษณะ เป็นผู้รับ ผู้ฟัง มีความประพฤติดีงาม มีความขยันพากเพียร เป็นผู้ทบทวนที่ดีและมีความเข้าใจถึงคุณค่าของวัฒนธรรมค่านิยม อันเป็นมรดกอันดีงามของสังคมควยในการที่จะสืบทอดต่อไป

จากผลที่ได้รับจากการปลูกฝังทางค่านประเพณีวัฒนธรรมทางสังคม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ระบบของสังคมไทยเป็นสังคมแบบครอบครัว เคารพและยอมรับผู้อาวุโสกว่า และ "การศึกษาทำหน้าที่อนุรักษและถ่ายทอดวัฒนธรรมทางสังคมด้วย ที่เป็นเช่นนี้ก็เพราะว่าต้องการรักษาเสถียรภาพของสังคมไว้"⁷⁷ ด้วยเหตุนี้อาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา ค่านผู้เรียนในระดับภาคกับระดับชาติ แตกต่างกันในลัทธิสารัตถนิยม

⁷⁶

อ้างถึงใน ชุติมา สัจจามันท์, "ครู : ผู้มีหลายบทบาท" วิทยากร 82, 8 (สิงหาคม 2527): หน้า 12 - 17.

⁷⁷

ชนิตา รัชพลเมือง, สังคมวิทยาการศึกษา: เอกสารประกอบคำบรรยาย วิชาสังคมวิทยาการศึกษา (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2524), หน้า 59 (อัครสำเนา)

3.5 โรงเรียน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อแยกพิจารณาแต่ละลักษณะพบว่า แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ คือ ลักษณะพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา ซึ่งปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูลัทธิพัฒนาการนิยมในระดับภาคเลือกสูงกว่าในระดับชาติ และลัทธิปฏิรูปนิยมกับพุทธปรัชญาในระดับชาติ เลือกสูงกว่าในระดับภาค ทั้งนี้ อาจเป็นสาเหตุจากความเห็นว่าโรงเรียนในระดับท้องถิ่น ภาคกลาง "ควรที่จะจัดหรือจำลองสภาพภายในโรงเรียนให้สอดคล้องกับสังคมท้องถิ่น โดยจัดประสบการณ์ในโรงเรียนให้เหมาะกับวุฒิภาวะของผู้เรียน"⁷⁸ เป็นการศึกษาเพื่อเสริมสร้างประสบการณ์ต่อเนื่อง (Continual Reconstruction of Experience) และการศึกษาควรเป็นชีวิตในตัวเอง (Education is Life) ไม่ใช่เป็นการเตรียมตัวเพื่อชีวิต.... แต่เป็นขบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต⁷⁹ ดังนั้นการศึกษาในโรงเรียนควร เน้นค่านิยมประชาธิปไตย เน้นการทำงานร่วมกันมากกว่าการแข่งขัน เน้นการเรียนรู้เพื่อแก้ปัญหามากกว่าการเรียนรู้เนื้อหาสาระ และในระดับชาติเลือกลัทธิปฏิรูปนิยม กับพุทธปรัชญาสูงอาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนในลักษณะของปฏิรูปนิยม จะมีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างใกล้ชิด โรงเรียนเป็นศูนย์กลางของชุมชน และในขณะเดียวกันชุมชนก็เป็นแหล่งทางการศึกษา (Education Agent) ด้วย⁸⁰ นอกจากนี้โรงเรียนควรจะมีสถานที่สะอาดเรียบร้อย สงบ ใกล้ชิดกับธรรมชาติ และมีความแปลกใหม่ไม่จำเจด้วย

จากสาเหตุดังกล่าวมาอาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา ด้านโรงเรียนในระดับภาคและระดับชาติ แยกต่างกันในลัทธิพัฒนาการนิยม ปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา

⁷⁸ ศักดา ประจักษ์ประทานพร, ปรัชญาการศึกษาฉบับพื้นฐาน, หน้า 64.

⁷⁹ จุมพล พูลทรัพย์วิน, "การวิเคราะห์แนวทางปฏิรูปการศึกษา," หน้า 36.

⁸⁰ เรื่องเดียวกัน, หน้า 36.

3.6 กระบวนการเรียนการสอน ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ โดยส่วนรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาแต่ละลัทธิพบว่า แยกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ: คือลัทธิสารัตถนิยม ปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา ซึ่งปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูลัทธิสารัตถนิยมในระดับภาคเลือกสูงกว่าระดับชาติ และลัทธิปฏิรูปนิยมกับพุทธปรัชญาในระดับชาติเลือกสูงกว่าในระดับภาค ทั้งนี้อาจมีสาเหตุมาจากการจัดการศึกษาที่ก่อการผลระยะยาว และไม่ต้องการเพียงแต่ผลของการศึกษา (Outcomes) เท่านั้น แต่ยังต้องการผลที่สูงส่งและสลับซับซ้อนกว่านั้น ทั้งในแง่ของประสิทธิภาพทางปัญญา และความเติบโตทางอารมณ์ เช่น ความซื่อสัตย์ ความอดทน ความคิดสร้างสรรค์ การปรับตัวต่อสิ่งแวดล้อม ความสำนึกทางคุณธรรม ความเห็นอกเห็นใจ การมองเห็นและเข้าถึงในปัญหา และคุณค่าของชีวิต คุณสมบัติเหล่านี้ เป็นคุณสมบัติของคนดีและคนมีการศึกษา (Educated Man)⁸¹ ด้วยเหตุดังกล่าว อาจเป็นผลให้อาจารย์วิทยาลัยครู มีความเห็นว่าการเรียนการสอนในระดับภาคควรส่งเสริมทางด้านความรู้ ความจำ ดังนั้นการเรียนการสอนจึงเน้นในด้านจริยธรรมและปัญญาธรรมเป็นสำคัญ แต่กระบวนการเรียนการสอนในระดับชาติควรที่จะส่งเสริมสนับสนุนทั้งทางด้านทฤษฎีและปฏิบัติควบคู่กันไป เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้กล้าแสดงความคิดเห็นเพื่อสร้างสรรค์เป็นผู้มีคุณธรรมพึ่งตนเองได้ ดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างเป็นสุขตามแนวทางแห่งระบบประชาธิปไตย จากคำอธิบายดังกล่าวอาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และศรีอยุธยา ด้านกระบวนการเรียนการสอนในระดับภาคกับระดับชาติ แยกต่างกันในลัทธิสารัตถนิยม ปฏิรูปนิยม และพุทธปรัชญา

4. ความสัมพันธ์ระหว่างปรัชญาการศึกษาในระดับภาคกับระดับชาติตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ผลการ

⁸¹ไพฑูริย์ สิ้นลาร์ตัน, "ข้อจำกัดของจุดมุ่งหมายเชิงพฤติกรรม" เอกสารประกอบการเรียนวิชาพฤติกรรมกรรมการสอนในระดับอุดมศึกษา. (คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529), หน้า 3 (อค์สำเนา)

วิจัยพบว่ามีความสัมพันธ์กันในระดับสูงมาก และระดับสูง ทั้งนี้อาจเป็นเพราะเหตุผลต่อไปนี้

ปัจจุบันการศึกษาของไทยมีหน่วยงานรับผิดชอบโดยตรง คือกระทรวงศึกษาธิการ ได้มีการจัดส่วนราชการภายในดังนี้ แบ่งเป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง กรมการฝึกหัดครู กรมการศาสนา กรมวิชาการ กรมพลศึกษา กรมศิลปากร วิทยาลัยเทคโนโลยีและอาชีวศึกษา กรมสามัญศึกษา กรมอาชีวศึกษา สำนักงานการศึกษา เอกชน สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กรมการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู สำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ และทบวงมหาวิทยาลัย ได้มีการจัดส่วนราชการภายในดังนี้ แบ่งเป็นสำนักงานเลขาธิการรัฐมนตรี สำนักงานปลัดกระทรวง และมหาวิทยาลัยต่าง ๆ จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาในระดับต่าง ๆ ทั้งในระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา อยู่ภายใต้ความดูแลและรับผิดชอบของ กระทรวงศึกษาธิการ และทบวงมหาวิทยาลัย นอกจากนั้นยังมีหน่วยงานอื่นอีกเช่นเทศบาล รับผิดชอบในการจัดการศึกษาภาคบังคับในเขตเทศบาล ที่รับผิดชอบดูแลและกองบังคับการ ตำรวจตระเวนชายแดน กระทรวงสาธารณสุข ซึ่งมีโรงเรียนหรือวิทยาลัยพยาบาลต่าง ๆ ตลอดจนหน่วยงานจัดการศึกษาของตำรวจและทหาร ซึ่งขึ้นอยู่กับกระทรวงที่เกี่ยวข้อง⁸² ดังนั้น ในการกำหนดปรัชญาการศึกษาจึงเป็นส่วนสำคัญในการกำหนดแผนการศึกษาและหลักสูตรซึ่งถือว่าเป็นแม่บทของการจัดการศึกษาทั้งประเทศและครู - อาจารย์ผู้สอนต้องรับนโยบายจากส่วน กลางแล้วนำไปปฏิบัติ และอีกประการหนึ่งคือความมีส่วนร่วมในความเป็นคนไทยร่วมกัน ใน ประเด็นนี้อาจเห็นว่าคนไทยไม่ว่าส่วนไหนของประเทศย่อมมีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน การ จัดการศึกษาควรต้องให้ความเสมอภาคกัน จากอิทธิพลของแผนการศึกษา หลักสูตรและความ ร่วมกันในความเป็นคนไทยร่วมกันอาจเป็นผลให้ปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์ วิทยาลัยครูในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์และศรีอยุธยา ระหว่างระดับภาคกับระดับชาติ มีความ สัมพันธ์กันสูง สอดคล้องกับสมมติฐานที่วางไว้ทุกระดับการศึกษา

⁸² พะนอม แก้วกำเนิด, "แนวโน้มของการจัดการศึกษาและการฝึกหัดครูตามแผน พังนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติระดับที่ 5" ใน การศึกษาในทศวรรษใหม่ (กรุงเทพฯ มหานคร: เอร่าวันการพิมพ์, 2528), หน้า 11.

ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการนำไปใช้

1. ผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์โดยตรงต่อการปรับปรุงแผนการศึกษา การจัดทำหลักสูตร การกำหนดนโยบายการศึกษาของกรมการฝึกหัดครู และในด้านการสอนของครู-อาจารย์ ทั้งในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา อาชีวศึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการศึกษาในท้องถิ่นภาคกลาง กรุงเทพมหานคร และในระดับชาติ

2. ควรมีการเผยแพร่ผลการวิจัยนี้ให้อาจารย์วิทยาลัยครู ในสหวิทยาลัยรัตนโกสินทร์ และสหวิทยาลัยศรีอยุธยา ได้ทราบถึงปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของตน เพื่อให้อาจารย์วิทยาลัยครูจัดการศึกษาที่เหมาะสมในการ เตรียมผู้เรียนที่จะออกไปเป็นครูในอนาคต และสอดคล้องกับสังคมท้องถิ่น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรจะได้มีการศึกษาปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของ ครู-อาจารย์ ที่สอนในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา อุดมศึกษา และอาชีวศึกษา เพื่อเปรียบเทียบกับปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของอาจารย์วิทยาลัยครู

2. ควรจะได้มีการศึกษาถึงปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของครู-อาจารย์ จากสถาบันอื่นที่ผลิตครู เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เป็นต้น เพื่อค้นแนวโน้มของปรัชญาการศึกษาตามความต้องการของครู-อาจารย์ในแต่ละสถานศึกษา

3. ควรมีการสนใจและทำการวิจัยในลัทธิพุทธปรัชญาการศึกษามากขึ้น เพราะจากผลการวิจัยนี้อาจารย์วิทยาลัยครูให้ความสนใจในพุทธปรัชญาการศึกษา มีแนวโน้มสูงในทุกระดับการศึกษา ทั้งในระดับภาคและระดับชาติ